

De gebroken dam van Mokum

Van een Levitische handreiking tot het wereldwijde bederf

Een historisch en profetisch onderzoek naar de openstelling van het homohuwelijk te Amsterdam op 1 april 2001, de hand van een nazaat van het priestergeslacht daarbij, en de ontheiliging van Gods Naam onder de volken (Ezechiël 36)

Waar de Amsterdamse predikant Petrus Plancius rond 1600 de wereld in kaart bracht voor de verspreiding van het Evangelie, markeerde de 21e eeuw een radicale breuk met dit Bijbelse fundament. Het kan niet anders dan een profetisch teken zijn dat juist een nazaat uit het priestergeslacht van Aäron, op de historische grond van de Amsterdamse Jodenbuurt, de wetgevende hand reikte aan de openstelling van het homohuwelijk. Daarmee werd Amsterdam niet langer een baken van zending, maar de bron van een wereldwijde morele omkering.

Ezechiël 36:31-32 *Dan zult gij gedenken aan uw boze wegen en uw handelingen, die niet goed waren; en gij zult een walging van u zelf hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen. Ik doe het niet om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend! Schaamt u en wordt schaamrood van uw wegen, gij huis Israëls!*

Interieur van de Portugese Synagoge te Amsterdam.

Dik Aangeenbrug,

Revisie: september 2026

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
1. Amsterdam als Jeruzalem van het Westen.....	5
1.1 Mokum: het ontstaan van het Joodse leven in Amsterdam	5
1.2 Christelijk Amsterdam: de Oude Kerk en de koers van Petrus Plancius.....	6
1.3 Amsterdam rond 1920: een stad van kerken en gezinnen	8
1.4 De eerste barsten: de Zedelijkheidswet van 1911 en de erosie daarvan.....	8
1.5 Naaktheid en pornografie: van 1967 tot de vrijgave van 1985	8
1.6 Abortus: de wettiging van het doden van ongeborenen.....	9
2. De identiteit van de Cohen.....	10
2.1 Cohen, het priestergeslacht: de naam en het DNA-onderzoek.....	10
2.2 Het Kohaniempad: de priester en de dode	10
2.3 De zegenende priesterhanden: het teken van de sijn	11
2.4 De afval van de priesters geprofeteerd: Maleáchi en Ezechiël	12
2.5 Marius Job Cohen.....	13
3. De zegenende handen bekrachtigen wat God een gruwel noemt.....	15
3.1 De grond: van Vlooienburg tot Stopera.....	15
3.2 De nacht van 31 maart op 1 april 2001.....	17
3.3 Het priesterlijk contrast: de Thora tegenover de Stopera.....	18
3.4 Wat hier in wezen gebeurde	19
4. De gebroken dam: de wereldwijde vloed	21
4.1 De aanloop: van de Franse Revolutie tot de DSM	21
4.2 De wereldwijde vloed: de landen die de Amsterdamse akte volgden.....	22
4.3 De weg naar Israël: Ben-Ari (2006).....	24
4.4 Tel Aviv: "gay capital of the Middle East"	24
5. De vrucht van de afval	26
5.1 Hoséa: wanneer de priester de wet vergeet.....	26
5.2 Romeinen 1: de Schepper verruild, de natuur losgelaten	26
5.3 De biologische tol: van een stad van gezinnen naar een stad van alleenwonenden	27
5.4 De doorbraak van wetteloosheid: de misdaad als spiegel	29
6. Van de wereldkaart naar de regenboogvlag.....	30
6.1 Twee kaarten van dezelfde wereld	30
6.2 De regenboogvlag als profetisch teken	30
6.3 De voltooiing van de afval: de Kroon en de kerk (juli 2026).....	31
6.4 Twee bestemmingen: het herstel van Israël en de val van Babylon	34

Geraadpleegde bronnen en literatuur	37
---	----

Inleiding

Amsterdam, de stad die door de eeuwen heen bekend is geworden als toevluchtsoord voor vervolgd en als baken van handel en cultuur, vindt haar diepste oorsprong in een daad van bescherming. Rond het jaar 1270 werd in de rivier de Amstel een dam aangelegd om het water van het IJ, en daarachter de Zuiderzee, te keren. Deze dam gaf de nederzetting haar naam: Amstelredamme, waarvan het tolprivilege van 1275 het oudste schriftelijke spoor is. De dam verdeelde de rivier in het Damrak aan de noordzijde en het Rokin aan de zuidzijde, en markeerde de plek waar orde werd geschapen te midden van de dreiging van het water.

Deze fysieke dam staat in deze studie symbool voor de zedelijke en geestelijke dam die Amsterdam eeuwenlang heeft gekenmerkt. Onder de prediking van mannen als Petrus Plancius werd de stad na de Alteratie van 1578 gebouwd op het fundament van Gods Woord. Amsterdam bracht de wereld in kaart, ook om het Evangelie te verbreiden, en werd voor de Joden die er een toevlucht vonden het "Jeruzalem van het Westen": een stad waarin de scheppingsorde van man en vrouw als vanzelfsprekend werd geëerd.

De 21e eeuw bracht met deze erfenis een breuk. In de nacht van 31 maart op 1 april 2001 werd op deze historische bodem, op loopafstand van de plek waar de dam de stad haar naam gaf, een geestelijke dam doorgestoken. In de raadzaal van de Stopera, gebouwd op de resten van de oude Jodenbuurt, werden de eerste wettige huwelijken ter wereld tussen personen van gelijk geslacht gesloten. Wie dat deed, was de burgemeester van de stad, Job Cohen, drager van de naam die in Israël sinds Aäron de priester aanduidt, en tevens de bewindsman die als staatssecretaris de wet zelf door het parlement had geleid. Daarmee werd het onderscheid tussen het heilige en het onheilige, dat de Thora juist aan de priester toevertrouwt, in het openbaar opgeheven.

Deze studie beziet hoe Amsterdam veranderde van een baken van zending tot de bron van een wereldwijde morele omkering. Zij trekt de lijn van de kaarten van Plancius naar de afval van onze tijd, beschrijft hoe de Amsterdamse "akte van afval" binnen een kwart eeuw door bijna veertig landen werd nagevolgd, en hoe de erkenning van zulke huwelijken zelfs het beloofde land bereikte. Het is de geschiedenis van een dam die bezweek, van een priesterzegen die werd omgekeerd, en van een Naam die onder de heidenen ontheiligd werd, zoals de profeten Maleáchi en Ezechiël reeds voorzagen.

Eén opmerking vooraf over de bewijslast. Deze studie stelt dat de gebeurtenis van 1 april 2001 een teken is. Een teken bewijst niets op zichzelf; het spreekt pas wanneer het naast het Woord wordt gelegd. Daarom wordt in het vervolg eerst de geschiedenis verteld zoals zij uit de bronnen naar voren komt, en pas daarna de Schrift geopend. Waar een historisch gegeven onzeker is of waar de bronnen elkaar tegenspreken, wordt dat in de tekst of in de noten vermeld.

1. Amsterdam als Jeruzalem van het Westen

1.1 Mokum: het ontstaan van het Joodse leven in Amsterdam

Eens was Amsterdam een centrum van Joods leven. Dat klinkt nog door in de koosnaam "Mokum", het Jiddische woord voor "plaats", dat de Joden aan de stad gaven omdat zij zich hier veilig en thuis voelden. Sinds het einde van de 16e eeuw was Amsterdam een toevluchtsoord voor Joden uit Spanje en Portugal en later uit Midden- en Oost-Europa, die in hun thuisland werden vervolgd. Amsterdam behoorde tot de weinige plaatsen in Europa waar Joden openlijk als Jood konden leven. Ongeveer de helft van alle Nederlandse Joden heeft door de eeuwen heen in Amsterdam gewoond, en de invloed daarvan is tot op de dag van vandaag merkbaar, al was het maar in de vele Jiddische woorden van het Amsterdamse taalgebruik, zoals mazzel, geinponem en lef.¹

Aan het einde van de 15e eeuw werden de Joden in Spanje (1492) en Portugal (1497) gedwongen zich te laten dopen of het land te verlaten. Velen bleven achter als "Nieuwe Christenen", uiterlijk christen, innerlijk Jood. Rond 1600 trokken nakomelingen van deze gedwongen bekeerlingen naar Amsterdam, aangetrokken door de economische bloei en de betrekkelijke godsdienstige verdraagzaamheid van de jonge Republiek. Eenmaal in Amsterdam keerden zij openlijk tot het Jodendom terug. In de beginjaren waren er drie Portugese gemeenten: Bet Jacob, Neve Shalom en Bet Israël. In 1639 versmolten deze drie tot één gemeente, Talmud Torah.

Deze gemeente gebruikte aanvankelijk een omgebouwd pakhuis aan de Houtgracht als synagoge, maar zij groeide zo snel dat er behoefte ontstond aan een monumentaal gebouw dat de positie van de "Portugese natie" in de stad weerspiegelde. Tijdens het Rampjaar 1672 lag de bouw stil, maar in 1675 werd de synagoge voltooid naar het ontwerp van Elias Bouman. Het ontwerp is geïnspireerd op de beschrijvingen van de tempel van Salomo, zichtbaar in de grote afmetingen en de strenge rechthoekige vorm. Het gebouw werd op palen gezet in moerassige grond bij het huidige Mr. Visserplein, omringd door bijgebouwen, waaronder de beroemde bibliotheek Ets Haim, zodat de synagoge als op een eiland ligt. Toen zij op 2 augustus 1675 werd ingewijd, was zij de grootste synagoge ter wereld. Het interieur is sindsdien vrijwel onveranderd gebleven: de ruimte wordt nog altijd verlicht door honderden kaarsen in koperen kroonluchters, en de vloer is bedekt met fijn zand dat het vocht opneemt en het geluid van voetstappen dempt. Dat een niet-christelijk bedehuis zo monumentaal en prominent in het zicht mocht staan, was voor die tijd zonder weerga.²

Het ontstaan van deze synagoge viel samen met de periode waarin Amsterdam de wereldzeeën beheerste. Veel Portugese Joden waren welvarende kooplieden die investeerden in de WIC en de VOC. Terwijl Petrus Plancius aan het begin van de 17e eeuw de kaarten tekende waarmee de schepen uitvoeren, financierden en faciliteerden de Sefardische Joden in de decennia daarna een aanzienlijk deel van de internationale handel, wat de bouw van dit immense complex mogelijk maakte.

Zo ontstond op het aangeplempte eiland Vlooienburg, tussen 1600 en 1750, de wijk waarin zo'n veertienduizend mensen uit bijna heel Europa neerstreken. Eerst waren het vooral vluchtelingen uit Spanje en Portugal, later kwamen ook Asjkenazische of Hoogduitse Joden uit Midden- en Oost-Europa. Vanaf de 17e eeuw breidde het Joodse leven zich uit naar de eilanden Uilenburg en

¹ Joodse Geschiedenis Amsterdam, <https://www.joodsegeschiedenisamsterdam.nl/joodse-geschiedenis-van-amsterdam/> (geraadpleegd 2026).

² Joods Cultureel Kwartier, "Portugese Synagoge", <https://jck.nl/locatie/portugese-synagoge> (geraadpleegd 2026).

Marken, direct ten noorden van Vlooienburg. Dit was de oude Jodenbuurt zoals zij tot de oorlog bestond, al verpauperde zij vanaf 1900 meer en meer, omdat wie het kon betalen naar de nieuwe wijken in Oost en Zuid verhuisde.³

Jodenbreestraat met de hoek van de Uilenburgersteeg, circa 1908. Collectie Joods Historisch Museum, F002718.

In dit gebied bevonden zich de bekende Joodse instellingen: het Hoogduitse synagogencomplex (nu het Joods Historisch Museum), de Portugese synagoge met daarin de oudste nog functionerende Joodse bibliotheek ter wereld, Ets Haim Livraria Montezinos, en de Uilenburger synagoge uit 1766. In de Rapenburgerstraat was het Nederlands Israëlitisch Seminarium gevestigd, en aan het Rapenburgerplein het Nederlands Israëlitisch Ziekenhuis, tot het in 1885 naar de Nieuwe Keizersgracht verhuisde. De bloeiende diamanthandel werd zichtbaar in de imposante slijperij van de gebroeders Boas, in 1879 gevestigd in de Nieuwe Uilenburgerstraat.

1.2 Christelijk Amsterdam: de Oude Kerk en de koers van Petrus Plancius

In 1306 werd in Amsterdam een kerk gewijd aan de heilige Nicolaas, de beschermheilige van de zeelieden. Dit bedehuis groeide in de loop der eeuwen uit tot de Oude Kerk, het oudste gebouw van de stad. Tot de Reformatie waren kerk en stad rooms. In 1578 gingen zij over tot de Reformatie; op 31 augustus van dat jaar werd in de Oude Kerk voor het eerst het Heilig Avondmaal bediend door Petrus Datheen en werden de eerste predikanten bevestigd.⁴

Een van de meest gezegende predikanten van dat eerste geslacht was Petrus Plancius (1552-1622), een zeldzame verbinding van een vurig prediker en een deskundig kaartenmaker. Voor hem waren deze twee rollen onlosmakelijk verbonden. Hij bracht onbekende gebieden in kaart, niet alleen voor de handel, maar bovenal opdat daar het Evangelie gebracht zou kunnen worden; hij is daarom wel de vader van de Nederlandse zending genoemd.⁵

Plancius werkte in een tijd waarin Amsterdam razendsnel groeide. Hij preekte in de grote kerken, maar zijn invloed reikte verder: hij hield toespraken en gaf navigatielessen in de ruimten van de voorcompagnieën en later van de VOC. Zelfs vanaf de kansel onderwees hij de zeelieden, wat in zijn tijd zonder weerga was; hij verbond de Bijbelse boodschap met praktische lessen over de

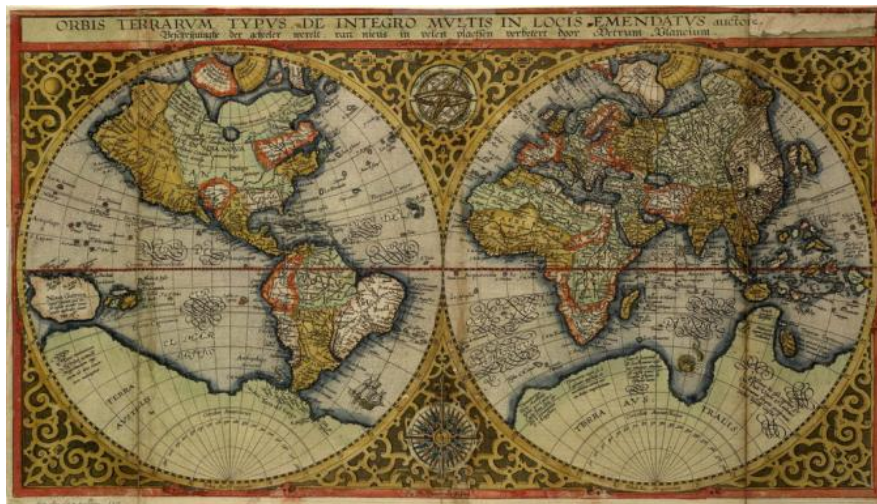
³ Joods Cultureel Kwartier, longread "Geschiedenis van de Joden in Amsterdam", <https://jck.nl/nl/longread/geschiedenis-van-de-joden-amsterdam> (geraadpleegd 2026).

⁴ R.B. Evenhuis, Ook dat was Amsterdam, deel I, Amsterdam (Ten Have) 1965.

⁵ Evenhuis, Ook dat was Amsterdam, deel II, Amsterdam (Ten Have) 1967, 316.

schepping en de zeevaart. Voor de zeelui die op het punt stonden naar Indië te vertrekken, was een preek van Plancius in de Oude of de Nieuwe Kerk zowel een geestelijke voorbereiding als een laatste onderricht over de wereldkaart. Door zijn adviezen verdiende de stad veel geld, zodat Plancius een sterke positie had en de aangewezen tussenpersoon werd tussen kerk en stadhuis. Handel diende volgens hem de zaak van de kerk en het vaderland. Hij ontwierp reisplannen, investeerde eigen geld en overtuigde vermogende burgers om deel te nemen aan handelsondernemingen; mede door zijn kaarten, hemelglobes en adviezen werden de grote reizen ondernomen waarmee de welvaart van de Republiek enorm toenam.

Plancius begreep dat zeelieden die de evenaar overstaken, de vertrouwde noordelijke sterrenbeelden uit het oog verloren, en dat voor de navigatie op het zuidelijk halfrond een betrouwbare sterrenhemel onmisbaar was. Hij droeg de stuurlieden van de Eerste Schipvaart op de posities van de zuidelijke sterren op te meten. Op grond van de gegevens die Pieter Dirkszoon Keyser hem doorgaf, bracht Plancius twaalf nieuwe sterrenbeelden aan naast de 48 klassieke sterrenbeelden van Ptolemaeus.⁶

De eerste uitgave van de wereldkaart van Plancius, 1590.

Na de Dordtse Synode werd het rustiger rond deze strijdbare predikant. Op de pinksterdag van 1622, 15 mei, is hij overleden; volgens een tijdgenoot ontsliep hij in de namiddag "zeer liefelijk in de Heere". Zijn zoon Antonius, evenals de vader predikant te Amsterdam, leidde de begrafenis in de Oude Kerk, destijds de eervolle rustplaats van vooraanstaande Amsterdammers. Deze kerk, waarin de Reformatie van Amsterdam begon en waarin Plancius rust, keert aan het slot van deze studie terug.⁷

Het is goed hier te noteren wat de wetenschap in de dagen van Plancius was: een eerbetoon aan de Schepper. Wanneer Plancius de sterren in kaart bracht of de gegevens van de oceanen ordende, deed hij dat in de overtuiging dat de schepping een Goddelijke orde had. Voor hem lag de natuurlijke orde van man, vrouw en gezin even vast als de banen van de planeten. Dat gegeven keert aan het einde van deze studie terug.

⁶ Caert-Thresoor, tijdschrift voor de geschiedenis van de kartografie, jaargang 41 (2022) nr. 4, <https://caert-thresoor.nl/wp-content/uploads/sites/4/CT41-4.pdf>.

⁷ Reformatorisch Dagblad, 9 april 1988, via Digibron, https://www.digibron.nl/viewer/collectie/Digibron/id/tag:RD.nl,19880409:newsml_e15dd46b47607ff860ac305bf23315ef.

1.3 Amsterdam rond 1920: een stad van kerken en gezinnen

Wij maken een grote sprong voorwaarts, naar het Amsterdam van omstreeks 1920. Het was toen nog een stad waarin de kerk het openbare leven mede bepaalde: circa tweehonderdduizend Amsterdammers waren lid van de Nederlandse Hervormde Kerk, naast de leden van de gereformeerde, lutherse en rooms-katholieke gemeenten. Het was bovenal een stad van gezinnen. Slechts 28.366 personen woonden alleen, terwijl Amsterdam tegenwoordig ruim 250.000 eenpersoonshuishoudens telt. Tekenend is ook het inwonen van pasgehuwden: in 1925 trokken 1.222 gehuwde paren in bij ouders of schoonouders, of deelden zij een etage met een ander stel, wat 27 procent was van alle paren die zich dat jaar als echtpaar in de stad vestigden.⁸

Plancius had het fundament gelegd van een stad die haar rijkdom en kennis in dienst van het Woord stelde. Tot diep in de jaren twintig van de vorige eeuw was dit Bijbelse kompas nog zichtbaar in de gezinsstructuur en in de volle kerken van Amsterdam. Van hieruit zou de stad van de zending zich echter, stap voor stap, ontwikkelen tot de stad van de revolutie.

1.4 De eerste barsten: de Zedelijkheidswet van 1911 en de erosie daarvan

Aan Herman Witsius (1636-1708) wordt de opmerking toegeschreven dat er drie dingen gebeurden toen het Evangelie in de Nederlanden kwam: men ging zich kleden, men ging het land bebouwen en het doodslaan van elkaar nam af. De vindplaats van deze uitspraak is niet met zekerheid vast te stellen, maar de strekking ervan is onmiskenbaar Bijbels: waar het Woord komt, keert de schaamte terug, wordt de arbeid geheiligd en wordt het bloed gespaard. Het omgekeerde is even waar. Sinds de Tweede Wereldoorlog zien wij deze drie zegeningen door de overheid één voor één ontmanteld: de ontkleding wordt gelegaliseerd in de pornografie, de vrucht van de schoot wordt prijsgegeven in de abortus, en het doodslaan keert terug in de straten. Parallel daaraan loopt de wettelijke aanvaarding van de homoseksuele omgang. Die vier lijnen worden hieronder afzonderlijk gevolgd.

Op 20 mei 1911 werd de Zedelijkheidswet aangenomen, ook bekend als de wet-Regout, officieel de "Wet tot bestrijding van zedeloosheid en beteugeling van de speelzucht". Zij verbood bordelen en vrouwenhandel, het openlijk aanbieden van voorbehoedmiddelen, het bevorderen van abortus, gokken, de vervaardiging en verspreiding van pornografie, en homoseksueel contact van een volwassene met een minderjarige beneden de 21 jaar (artikel 248bis Wetboek van Strafrecht). Die wet was de laatste grote poging van de Nederlandse wetgever om de zedelijke dam te verhogen. Alles wat volgt, is de geschiedenis van haar afbraak.

1.5 Naaktheid en pornografie: van 1967 tot de vrijgave van 1985

Op 9 oktober 1967 vond de eerste uitzending van naaktheid op de Nederlandse televisie plaats, toen de beeldend kunstenares Phil Bloom naakt in een stoel zat in het VPRO-programma Hoepla. In dezelfde jaren verscheen het eerste Nederlandse erotische tijdschrift, Chick. Begin jaren zeventig oordeelde de Hoge Raad in een zaak over de pornofilm Deep Throat dat vertoning aan volwassenen in besloten kring niet "aanstotelijk voor de eerbaarheid" was, waarna de film in kleine bioscoopzalen aan personen van achttien jaar en ouder mocht worden vertoond. In 1985 trad de wet in werking die het verbod op het vervaardigen, verspreiden en bezitten van pornografische geschriften, afbeeldingen en voorwerpen ophief. Hoe ver de lijn kan doorlopen,

⁸ Gemeente Amsterdam, "Roaring twenties", <https://www.amsterdam.nl/nieuws/achtergrond/roaring-twenties/>; de cijfers gaan terug op het Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam (1921-1925).

bleek in 2006, toen een politieke partij (de Partij voor Naastengeliefde, Vrijheid en Diversiteit) openlijk het bezit van kinderpornografie wilde legaliseren; de partij werd in 2010 ontbonden.⁹

1.6 Abortus: de wettiging van het doden van ongeborenen

Abortus is het doden van het ongeboren kind op de plaats die voor hem de veiligste ter wereld behoorde te zijn: onder het hart van zijn moeder. Onder invloed van de toenemende Godsverachting kwamen vanaf de jaren zestig de seksuele revolutie en een radicale vrouwenemancipatie op, en in hun kielzog werd abortus in de westerse landen gewettigd: in het Verenigd Koninkrijk in 1967, in Frankrijk in 1975, in Nederland bij de Wet afbreking zwangerschap van 1981 (in werking 1984), in België in 1990. Wereldwijd werden in 2008 naar schatting 43,8 miljoen abortussen uitgevoerd; eerdere tellingen kwamen uit op 45,6 miljoen (1995) en 41,6 miljoen (2003). In Europa werden in 2007 meer dan 1,2 miljoen abortussen geregistreerd.¹⁰ In Nederland worden jaarlijks ruim dertigduizend zwangerschappen afgebroken.¹¹

⁹ Wikipedia, "Pornografie in Nederland", https://nl.wikipedia.org/wiki/Pornografie_in_Nederland; de daar genoemde jaartallen voor de zaak-Deep Throat lopen in de literatuur uiteen.

¹⁰ Wikipedia, "Abortus", <https://nl.wikipedia.org/wiki/Abortus>; de wereldwijde cijfers gaan terug op de schattingen van het Guttmacher Institute en de Wereldgezondheidsorganisatie.

¹¹ Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Jaarrapportage Wet afbreking zwangerschap 2022, Ministerie van VWS.

2. De identiteit van de Cohen

Terwijl de stad haar geloof losliet, bleef één element fysiek aanwezig: de bloedlijn van de Kohaniem, de priesters uit het geslacht van Aäron. De genetica heeft de laatste decennia bevestigd wat de Thora al millennia stelt, namelijk dat de priesters een gemeenschappelijke stamvader in de mannelijke lijn hebben. Voordat de gebeurtenis van 2001 wordt beschreven, moet daarom worden vastgesteld wie de Cohen is, welke taak hem in de Schrift is opgedragen, en hoe de Joodse gemeenschap tot op vandaag met die afkomst omgaat.

2.1 Cohen, het priestergeslacht: de naam en het DNA-onderzoek

Cohen (Hebreeuws כהן, "priester") is een veel voorkomende achternaam in de Joodse gemeenschap. Wie deze naam draagt, of een afleiding daarvan, wordt in de regel, hoewel niet altijd, beschouwd als nakomeling van de Leviet Aäron, de eerste hogepriester in de tabernakel.¹² De priesters van de offerdienst in de tabernakel en later in de tempel mochten uitsluitend uit zijn mannelijke nakomelingen worden genomen (Exodus 28:1; Numeri 3:10).

In 1997 publiceerde een groep onderzoekers onder leiding van Karl Skorecki in het tijdschrift Nature een studie waarin bij Joodse mannen die zich Kohen noemden een opvallende overeenkomst in bepaalde merktekens op het Y-chromosoom werd gevonden. Omdat het Y-chromosoom van vader op zoon overgaat, wijst dit op een gemeenschappelijke mannelijke voorouder, en dat is precies wat de overlevering over Aäron zegt. Het gevonden patroon werd wereldberoemd als het Cohen Modaal Haplotype (CMH). Het was een baanbrekende studie, omdat zij voor het eerst een wetenschappelijke verbinding legde tussen een eeuwenoude overlevering en de moderne genetica.¹³

Het is goed de reikwijdte van dit onderzoek nauwkeurig te omschrijven. De studie toont aan dat een ruime meerderheid van de Kohaniem, zowel Asjkenazische als Sefardische, een gemeenschappelijke stamvader deelt die duizenden jaren geleden leefde; de overlevering is dus geen mythe, maar heeft een biologische grondslag. De studie bewijst niet dat iedere afzonderlijke drager van de naam Cohen van Aäron afstamt, en van geen enkele bij naam genoemde persoon in deze studie is een uitslag bekend. Wat in deze studie wordt betoogd, rust dan ook niet op een laboratoriumuitslag, maar op het openbare teken: de naam die de priester aanwijst, gedragen door de man die de akte tekende.

2.2 Het Kohaniempad: de priester en de dode

Hoe levend het besef van de priesterlijke afkomst nog is, blijkt op de Joodse begraafplaatsen. De leden van een Cohen-familie, ook onder namen als Cohn, Kohnstamm, Kon, Caan, Kagan of Kaganovitsj, worden aan de rand van de rijen begraven, tegen een pad aan dat het Kohaniempad wordt genoemd: het pad waarover de mannen van een priesterfamilie moeten lopen wanneer zij een begraafplaats betreden. Volgens de Thora is een dode namelijk onrein, en een priester mag

¹² Wikipedia, "Cohen", <https://nl.wikipedia.org/wiki/Cohen>.

¹³ K. Skorecki, S. Selig, S. Blazer, R. Appel, P.S. Bradman, N. Bradman en M.G. Thomas, "Y chromosomes of Jewish priests", Nature 385 (2 januari 1997), 32, <https://www.nature.com/articles/385032a0>; het onderzoek is verfijnd in M.G. Thomas e.a., "Origins of Old Testament priests", Nature 394 (1998), 138-140, en M.F. Hammer e.a., "Extended Y chromosome haplotypes resolve multiple and unique lineages of the Jewish priesthood", Human Genetics 126 (2009), 707-717.

zich niet aan een dode verontreinigen, behalve bij zijn naaste bloedverwanten. Wij lezen dat in Leviticus:

Leviticus 21:1-3 *Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, en zeg tot hen: Over een dode zal een priester zich niet verontreinigen onder zijn volken. Behalve over zijn bloedvriend, die hem ten naaste bestaat, over zijn moeder en over zijn vader, en over zijn zoon, en over zijn dochter, en over zijn broeder. En over zijn zuster, die maagd is, hem nabestaande, die nog geen man toebehoord heeft; over die zal hij zich verontreinigen.*

Joodse begraafplaats Muiderberg met het pad voor de Kohaniem, circa 2001. Collectie Joods Historisch Museum.

Daarom worden leden van een Cohen-familie aan de buitenkant van de rijen begraven, tegen het pad aan. Over dat pad mag een Cohen wel lopen, zodat ook hij het graf van een familielid kan bereiken zonder tussen de graven van vreemden door te gaan.¹⁴

2.3 De zegenende priesterhanden: het teken van de sijn

Op Joodse begraafplaatsen zijn de graven van een Cohen ook vaak te herkennen aan de "zegenende handen". De twee handen worden naast elkaar afgebeeld, met de palmen naar beneden, zoals zij worden gehouden bij het uitspreken van de priesterzegen in de synagoge. Dit is het teken van de Joodse priester; het mag alleen als grafsymbool worden gebruikt op het graf van een Kohen.¹⁵ De vingers worden zo gespreid dat zij de Hebreeuwse letter sijn (ש) vormen, de eerste letter van Sjaddai, "Almachtige". Dit teken gaat terug op de opdracht die de HEERE door Mozes aan Aäron en zijn zonen gaf, de priesterzegen, die in de synagogen en in tal van kerken tot op vandaag aan het slot van de dienst wordt uitgesproken:

Numeri 6:23-27 *Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Alzo zult gijlieden de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen: De HEERE zegene u, en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig! De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede! Alzo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen; en Ik zal hen zegenen.*

¹⁴ Foto en toelichting: Europeana, Joods Historisch Museum, F900672, https://www.europeana.eu/en/item/272/resource_document_jhm_foto_F900672.

¹⁵ Harvas Natuursteen, "Grafsymbolen", <https://harvasnatuursteen.nl/gedenktekens/grafsymbolen/>.

Beek, grafmonument van de familie Cohen met de zegenende handen.

De Kohaniem vervullen ook in de synagogedienst een eigen taak. Een man die tot de Kohaniem behoort, wordt als eerste opgeroepen voor de Thoralezing, en de Kohaniem spreken de priesterzegen uit.¹⁶ Tegenwoordig vindt die zegen in de synagoge plaats op dezelfde tijdstippen als vroeger in de tempeldienst, met dien verstande dat het in de meeste gemeenten buiten Israël alleen op feestdagen gebeurt, en uitsluitend wanneer er nakomelingen van Aäron aanwezig zijn.¹⁷

Men lette op wat de zegen volgens Numeri 6:27 uitwerkt: de priesters leggen de Naam van de HEERE op het volk. De priester is dus in de eerste plaats de drager van de Naam. Daarmee is ook gezegd wat er gebeurt wanneer een priester die Naam in het openbaar aan het onreine verbindt: dan wordt de Naam zelf ontheiligd. Dat is de exacte beschuldiging van Ezechiël 36:20-23, waarop deze studie is gebouwd.

2.4 De afval van de priesters geprofeteerd: Maleáchi en Ezechiël

De profeet Maleáchi, omstreeks het midden van de vijfde eeuw voor Christus, noemde de priester een "engel", dat is een bode, van de HEERE der heirscharen, omdat de priesters de "wetenschap" bewaren, de kennis van en het inzicht in Gods Woord, en het volk de wet onderwijzen. Juist daarom bestrafte hij hen, want zij waren de oorzaak geworden dat het volk de wet naliet:

Maleáchi 2:7-9 *Want de lippen der priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een engel des HEEREN der heirscharen. Maar gij zijt van den weg afgeweken, gij hebt er velen doen struikelen in de wet, gij hebt het verbond met Levi verdorven, zegt de HEERE der heirscharen. Daarom heb Ik ook u verachtelijk en onwaard gemaakt voor het ganse volk, dewijl gij Mijn wegen niet houdt, maar het aangezicht aanneemt in de wet.*

Ezechiël, anderhalve eeuw eerder, legde de vinger op dezelfde plaats. Zijn aanklacht tegen de priesters van Jeruzalem is de meest nauwkeurige omschrijving van wat in deze studie wordt beschreven: het opheffen van een onderscheid dat de priester juist moest bewaken.

¹⁶ Joods Cultureel Kwartier, woordenlijst "Kohaniem", <https://www.jck.nl/nl/woordenlijst/kohaniem>.

¹⁷ Piet van Die, "Be-tekend", 1 januari 2017, <http://www.pietvandie.nl> (geraadpleegd 2026); het grafmonument te Beek: <https://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten/zoeken/3626/beek-grafmonument-van-de-familie-cohen>.

Ezechiël 22:26 *Haar priesters doen Mijn wet geweld aan, en zij ontheiligen Mijn heilige dingen; tussen het heilige en het onheilige maken zij geen onderscheid, en het onderscheid tussen het onreine en reine geven zij niet te kennen; daartoe verbergen zij hun ogen van Mijn sabbatten; ja, Ik word in het midden van hen ontheiligd.*

Na Maleáchi zijn er nog beroemde, Godvrezende priesters opgestaan. Wij denken aan Juda de Makkabeeër, een zoon van de priester Mattathias. Hij leidde van 167 tot 160 voor Christus de opstand tegen het Seleucidische rijk, een van de vier delen waarin het Griekse rijk van Alexander de Grote uiteengevallen was. De Seleucidische koning Antiochus IV Epiphanes liet in december 167 een heidens altaar op het brandofferaltaar in de tempel te Jeruzalem plaatsen, gewijd aan de "Heer des hemels", de Syrische gestalte van Zeus, en liet daarop varkens offeren. Daarop grepen Mattathias en zijn zonen naar de wapenen. Deze geschiedenis is opgetekend in de deuterocanonieke boeken der Makkabeeën. Het Joodse feest Chanoeka ("inwijding") gedenkt het herstel van de eredienst in de tempel in 164 voor Christus, nadat Juda het heiligdom van alle heidense beelden had gezuiverd.

Ook in de dagen van Herodes, rond de geboorte van Jezus Christus, waren er nog Godvrezende priesters. Wij denken aan de vader van Johannes de Doper:

Lukas 1:5-6 *In de dagen van Herodes, den koning van Judea, was een zeker priester, met name Zacharias, van de dagorde van Abia; en zijn vrouw was uit de dochteren van Aäron, en haar naam Elizabet. En zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in al de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk.*

De lijn van Aäron kent dus beide: de priester die het onderscheid bewaart en de priester die het opheft. De Schrift verbergt geen van beide. Dat maakt de vraag des te klemmender wat er gebeurt wanneer een drager van deze naam, in een stad die het Jeruzalem van het Westen werd genoemd, de hand reikt aan wat de Thora een gruwel noemt.

2.5 Marius Job Cohen

Marius Job Cohen werd op 18 oktober 1947 te Haarlem geboren. Zijn grootouders van vaderszijde, Levie Cohen en Jeanette Polak, werden in 1943 uit Deventer weggevoerd en in Sobibor vermoord. Zijn ouders, Adolf Emile (Dolf) Cohen en Hetty Koster, overleefden de oorlog door onder te duiken; Dolf Cohen werd later hoogleraar geschiedenis en rector magnificus van de Universiteit Leiden. Bij een onderzoek naar zijn familiegeschiedenis ontdekte Job Cohen dat zijn voorgelacht van moederszijde, de familie Belinfante, al sinds de 17e eeuw in Amsterdam woonde; de wortels van de lijn Cohen liggen in Duitsland, van waaruit zijn voorouders naar het oosten van Nederland trokken.¹⁸

Van 1998 tot eind 2000 was Cohen staatssecretaris van Justitie in het tweede kabinet-Kok. In die hoedanigheid verdedigde hij in 2000 in beide Kamers het wetsvoorstel tot openstelling van het huwelijk voor personen van gelijk geslacht. Op 15 januari 2001 werd hij burgemeester van Amsterdam, en in die functie sloot hij tweeënhalf maand later, in de nacht van 31 maart op 1 april 2001, de eerste vier van zulke huwelijken ter wereld: drie mannenparen en één vrouwenpaar. De man die de wet door het parlement had geleid, was dus dezelfde die haar als eerste toepaste. Of Cohen zichzelf als Kohen in de zin van de Joodse wet beschouwt, is niet bekend en doet voor deze studie ook niet ter zake; hij trad niet op als religieus Jood, maar als seculier

¹⁸ Jonet, "Job Cohen ontdekt familieverleden", <https://jonet.nl/job-cohen-ontdekt-familieverleden/>.

bestuurder. Wat wel ter zake doet, is het teken dat voor ieders oog zichtbaar was: de naam van de priester onder de eerste akte.

3. De zegenende handen bekrachtigen wat God een gruwel noemt

Het is geen toeval dat de geschiedenis van Amsterdam cirkelt rond de naam Cohen. Waar de stad in de dagen van Plancius bloeide doordat zij vasthield aan de Bijbelse ordening, bereikte zij in 2001 haar geestelijke dieptepunt. De zegenende handen die op de Joodse begraafplaatsen van Amsterdam in steen zijn gehouwen als teken van trouw aan de Allerhoogste, vonden in de Stopera hun bittere tegenpool. Dit hoofdstuk beschrijft eerst de grond waarop dat gebeurde, dan de gebeurtenis zelf, en ten slotte wat er in het licht van de Schrift in wezen plaatsvond.

3.1 De grond: van Vlooienburg tot Stopera

In 1940 woonden er ongeveer 140.000 Joden in Nederland, van wie er zo'n 80.000 in Amsterdam woonden, ongeveer tien procent van de stadsbevolking. Meer dan 75 procent van hen is naar de vernietigingskampen gedeporteerd en vermoord.¹⁹ Op 22 en 23 februari 1941 vond in de Jodenbuurt de eerste razzia in Nederland plaats, waarbij ruim vierhonderd Joodse mannen werden opgepakt en weggevoerd. Na de bevrijding in 1945 was de buurt een spookstad met een loodzwaar verleden. Van de Joodse Amsterdammers keerde slechts een klein deel terug; de bewoners waren weggevoerd, en uit de leegstaande woningen was in de hongerwinter zoveel hout gesloopt dat vele huizen tot krotten waren vervallen. Besloten werd het restant van de buurt, waarvan ongeveer de helft in deplorabele staat verkeerde, te slopen, mede om de aanleg van de metro mogelijk te maken. Zo werd de oude Jodenbuurt na de oorlog daadwerkelijk van de kaart geveegd.²⁰

In het midden van de jaren vijftig koos de gemeenteraad het Waterlooplein als plaats voor een nieuw stadhuis, ter vervanging van het oude aan de Oudezijds Voorburgwal. Het plan om daar stadhuis en muziektheater in één gebouw te verenigen leidde tot grote controverse, omdat de laatste resten van de oude Joodse buurt ervoor moesten wijken; er kwam het tot harde botsingen tussen politie en kraakbeweging, en talloze publicisten spraken schande van het bouwplan. Zoiets kon alleen in Amsterdam, zo klonk het: een stadhuis met een opera eronder. Het Muziektheater werd in 1986 geopend, het stadhuis in 1988. Het gebouw, in de volksmond de Stopera, staat op het in de zestiende eeuw aangeplempte eiland Vlooienburg, tussen het Waterlooplein, de Amstel en de Zwanenburgwal.²¹

¹⁹ Het Parool, "Deze plekken in Amsterdam herinneren aan de Jodenvervolging", <https://www.parool.nl/nieuws/deze-plekken-in-amsterdam-herinneren-aan-de-jodenvervolging~b98b6b3e/>.

²⁰ Gemeente Amsterdam, "Verdwenen woonwijk Waterlooplein", <https://www.amsterdam.nl/nieuws/achtergrond/verdwenen-woonwijk-waterlooplein/>.

²¹ Absolute Facts, "Stopera", <https://www.absolutefacts.nl/noord-holland/amsterdam/stopera.htm>; WikiKids, "Stopera", <https://wikikids.nl/Stopera>.

De Stopera kort na de oplevering, 1986.

Van de oude Jodenbuurt is op het Waterlooplein nauwelijks iets terug te vinden, op enkele kleine tekenen na. Aan de voet van de Stopera staat een gedenkteken voor de bijna honderd kinderen en drie verzorgers van het Joodse jongensweeshuis Megadlé Jethomiem, dat zich hier vanaf 1865 bevond; in maart 1943 werden alle bewoners door de bezetter op transport gesteld naar Sobibor en daar vermoord.

Gedenkteken aan de voet van de Stopera voor de kinderen en verzorgers van het jongensweeshuis Megadlé Jethomiem.

De Stopera, stadhuis en muziektheater gezien vanaf het water. Foto Ruud van Capelleveen.

Dit is de grond waarop het gebeurde. De Stopera staat niet zomaar ergens in Amsterdam; zij staat op de fundamenteën van de wijk waar generaties vrome Joden de wetten van Leviticus boven hun eigen leven stelden, en bij het gedenkteken van kinderen die om hun afkomst werden vermoord. Dat juist op deze grond de wetten van Sodom tot burgerlijke wet werden verheven, geeft aan de gebeurtenis van 2001 haar bittere scherpte.

3.2 De nacht van 31 maart op 1 april 2001

"Een wereldprimeur voor Amsterdam", zo kopte het NOS Journaal op 1 april 2001. Nederland was die dag het eerste land ter wereld dat het burgerlijk huwelijk bij de wet had opengesteld voor twee personen van hetzelfde geslacht. De Wet openstelling huwelijk was op 12 september 2000 door de Tweede Kamer aangenomen met 109 tegen 33 stemmen, op 19 december 2000 door de Eerste Kamer, en trad op 1 april 2001 in werking.²² De raadzaal van de Stopera, versierd met rozen en een hart van roze en rode bloemblaadjes, was afgeladen. Van over de hele wereld, van de Verenigde Staten tot Japan, was de pers toegestroomd.

Het Parool beschreef de avond. Als het portier van de vierde bruids-Kever openzwaait, krijgt de wereldpers waarop zij wacht: twee bruiden, de één in het wit, de ander in bijna-wit, na drie herenparen, overwegend in het zwart. Om tien voor twaalf begint burgemeester Cohen zijn toespraak. Elk bruidspaar mocht niet meer dan twintig genodigden meebrengen; de overige plaatsen zijn vergeven aan de voorvechters van de openstelling, onder wie Henk Krol van de Gay Krant, de oud-hoofdofficier van justitie Jan-Wolter Wabeke, de Kamerleden Boris Dittrich (D66) en Mieke van der Burg (PvdA), staatssecretaris van Justitie Ella Kalsbeek, de wethouders Duco Stadig en Geert Dales, en Cox Habbema, voorzitter van de Amsterdamse afdeling van het COC, de Nederlandse belangenvereniging van homoseksuelen. Cohen noemt het een mijlpaal in de geschiedenis van de homo-emancipatie, waarvoor vijftien jaar eerder de eerste aanzet was gegeven. Het is voor de paren een dubbel feest, zegt hij: niet alleen omdat zij trouwen, maar ook omdat er door hen getrouwd *kán* worden. Klokslag twaalf uur wordt de acht partners gevraagd of zij hun geregistreerd partnerschap willen omzetten in een huwelijk en beloven de plichten te

²² IsGeschiedenis, "Geschiedenis van de Nederlandse homo-emancipatie", <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/geschiedenis-van-de-nederlandse-homo-emancipatie>; IHLIA, "Openstelling van het huwelijk", <https://withpride.ihlia.nl/story/openstelling-van-het-huwelijk/>.

vervullen die de wet aan de huwelijkse staat verbindt. De hamer valt, en de burgemeester slaagt er door het applaus niet in de paren te vertellen dat zij elkaar nu mogen omhelzen. Daarna bestormen de wereldpers en het landelijke journaal in de foyer eensgezind de tafel met de roze bruidstaart, getooid met suikeren paartjes van gelijk geslacht.²³

Het moment van de eerste bevestiging van een "homohuwelijk" ter wereld door burgemeester Job Cohen, Stopera, 1 april 2001. Bron: Ons Amsterdam, "20 jaar legale liefde", <https://onsamsterdam.nl/artikelen/20-jaar-legale-liefde>.

Zo is het feitelijke verloop. In dit gebouw, op deze plaats, is in 2001 het eerste wettige huwelijk ter wereld tussen twee mannen bevestigd, onder de hand van een Cohen. Vijfentwintig jaar later hebben bijna veertig landen dit voorbeeld gevolgd.

3.3 Het priesterlijk contrast: de Thora tegenover de Stopera

Volgens de Thora is de eerste taak van de priester het maken van onderscheid. De HEERE zegt het tot Aäron zelf, direct na de dood van zijn beide zonen die vreemd vuur voor Zijn aangezicht hadden gebracht:

Leviticus 10:10-11 *En om onderscheid te maken tussen het heilige en tussen het onheilige, en tussen het onreine en tussen het reine; en om den kinderen Israëls te leren al de inzettingen, die de HEERE door den dienst van Mozes tot hen gesproken heeft.*

Tot de inzettingen die de priester het volk moet leren, behoort ook deze:

Leviticus 18:22 *Bij een manspersoon zult gij niet liggen met vrouwelijke bijligging; dit is een gruwel.*

Het contrast tussen de opdracht en de handeling laat zich in enkele regels samenvatten.

Aspect	De Bijbelse opdracht (Leviticus en Numeri)	De handeling in Amsterdam (1 april 2001)
De persoon	De Kohen, de priester, als bewaker van het heilige.	De Cohen, de burgemeester, als uitvoerder van de burgerlijke wet die hij zelf had verdedigd.
De opdracht	Onderscheid maken tussen het reine en het onreine (Leviticus 10:10).	Het opheffen van het onderscheid tussen het Bijbelse huwelijk en de verbintenis van twee mannen.

²³ Het Parool, "Hele wereldpers was bij eerste homohuwelijk: dit is gekkenhuis", <https://www.parool.nl/nieuws/hele-wereldpers-was-bij-eerste-homohuwelijk-dit-is-gekkenhuis~ba563ec6/>.

Aspect	De Bijbelse opdracht (Leviticus en Numeri)	De handeling in Amsterdam (1 april 2001)
De handen	Geheven om de zegen van de HEERE op het volk te leggen (Numeri 6).	Gebruikt om de eerste "homohuwelijken" ter wereld te bekrachtigen.
De wet	"Bij een manspersoon zult gij niet liggen... dit is een gruwel" (Leviticus 18:22).	De wet die deze verbintenis "huwelijk" noemt en wettelijk beschermt.
Het teken	De letter sjin: Sjaddai, de Almachtige.	De regenboogvlag, het teken van de emancipatie.

De priesterzegen, bedoeld tot leven en vrede, werd hier in haar tegendeel gekeerd. Waar de priester de Naam op het volk moest leggen, werd de naam van de priester gelegd onder een akte die de Thora een gruwel noemt. Daarover spreekt Ezechiël wanneer hij de Naam "onder de heidenen ontheilgd" noemt:

Ezechiël 36:23 *Want Ik zal Mijn groten Naam heiligen, die onder de heidenen ontheilgd is, dien gij in het midden van hen ontheilgd hebt; en de heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, spreekt de Heere HEERE, als Ik aan u voor hun ogen zal geheilgd zijn.*

3.4 Wat hier in wezen gebeurde

Het is nodig scherp te omschrijven wat op 1 april 2001 nieuw was, want de zonde zelf was dat niet. Homoseksuele omgang is in alle eeuwen onder de mensen voorgekomen, en de Schrift verzwijgt dat niet: zij noemt haar bij Sodom, in de wet, bij Paulus. Nieuw was iets anders. Nooit eerder had een overheid deze zonde niet slechts ongestraft gelaten, maar haar openlijk gewettigd, haar in de burgerlijke stand ingeschreven en haar bekleed met het woord "huwelijk", het woord dat alle eeuwen door het verbond tussen man en vrouw aanduidde. Uit dat woord komt heel de taal voort waarmee de Schrift de zonden tegen het heilige verbond benoemt: overspel en hoererij zijn slechts denkbaar omdat er een huwelijk is. Wie het woord "huwelijk" op de verbintenis van twee mannen legt, tast dus niet één instelling aan, maar de hele zedelijke taal waarmee God tot de mens spreekt.

Zelfs Sodom had dit niet gedaan. De zonde van Sodom was groot, en de stad is erom verwoest, maar ook daar was de gruwel nooit tot "burgerlijke stand" verheven. Het Amsterdam van 2001 ging in dit ene opzicht verder dan Sodom: het bekleedde de gruwel met de eer van het Goddelijke huwelijk. Dat die eerste akte werd bekrachtigd door de hand van een Cohen, is het teken dat deze studie in het licht van Maleáchi en Ezechiël wil verstaan.

Paulus onderwees de Thessalonicenzen dat de dag van Christus niet komt "tenzij dat eerst de afval gekomen zij" (2 Thessalonicenzen 2:3). Het is waar dat sinds Paulus veel afval ten opzichte van Gods Woord in het Christendom is ingeslopen, maar een afval die het huwelijk zelf herdefinieert, was er tot de 21e eeuw nooit. **Christenen hebben deze zaak te zien als een duidelijk profetisch kenmerk van de laatste dagen voor de wederkomst van Christus.**

Het is niet minder nodig aan te geven wat deze studie niet zegt. Zij zegt niet dat de zonde van Sodom een Joodse zonde is; de wet die haar wettigde, werd gemaakt door een parlement dat in overgrote meerderheid uit gedoopte Nederlanders bestond, en de honderdnegen stemmen vóór

kwamen uit partijen die zich op de christelijke traditie van dit land beriepen of daar althans in wortelden. Zij zegt evenmin dat een enkele man het oordeel over een volk draagt. Zij zegt dat God, wanneer Hij een volk wil laten zien wat het doet, dat vaak doet door een teken dat het niet kan missen. Dat teken was hier de naam van de priester onder de eerste akte, op de grond van de oude Jodenbuurt, in de stad die het Jeruzalem van het Westen heette.

4. De gebroken dam: de wereldwijde vloed

De bekrachtiging van 2001 bleef niet beperkt tot de muren van de Stopera. Zij was het startsein van een beweging die binnen een kwart eeuw de burgerlijke wetgeving van bijna veertig landen bereikte, en die via de erkenning van in het buitenland gesloten huwelijken zelfs doordrong tot het beloofde land. Om dat te verstaan, moet eerst de lange aanloop worden geschetst, want een dam breekt niet in één nacht. Zij wordt eerst ondergraven.

4.1 De aanloop: van de Franse Revolutie tot de DSM

In de Middeleeuwen en de vroegmoderne tijd waren homoseksuele handelingen, toen aangeduid als sodomie, op grond van de Schrift strafbaar; in de Republiek stond er tot ver in de 18e eeuw de doodstraf op, en de sodomietenvervolging van 1730-1731 heeft tientallen mannen het leven gekost. Seksuele omgang hoorde volgens kerk en overheid thuis binnen het huwelijk van man en vrouw.

1791-1811: de Franse Revolutie en de Code Pénal

Tijdens de Franse Revolutie werd in 1791 de strafbaarheid van sodomie in Frankrijk afgeschaft. In 1795 werd de Republiek door het revolutionaire Frankrijk overweldigd, en in 1811 werd de Franse Code Pénal ook in Nederland ingevoerd, waardoor homoseksuele handelingen tussen volwassenen hier niet langer strafbaar waren. Dat betekende niet dat zij maatschappelijk aanvaard werden, verre van dat, maar de straffeloosheid bleef bestaan, ook na het herstel van de onafhankelijkheid in 1813.

1911: artikel 248bis

De Zedelijkheidswet van 1911 perkte deze straffeloosheid weer in door homoseksueel contact tussen een volwassene en een minderjarige beneden de 21 jaar strafbaar te stellen (artikel 248bis). Homoseksualiteit werd aan het begin van de 20e eeuw steeds minder gezien als zonde en steeds meer als een psychische afwijking, en wel een die "besmettelijk" werd geacht voor jongeren; vandaar het verbod. Als reactie werd in 1912 het Nederlandsch Wetenschappelijk Humanitair Komitee opgericht, de eerste Nederlandse organisatie die zich tegen deze wet verzette en het publiek "niet-negatief" over homoseksualiteit wilde voorlichten.

1946: het COC

Na de Tweede Wereldoorlog zette de afval zichtbaar door. In 1946 werd het Cultuur- en Ontspanningscentrum (COC) opgericht, dat zich inzette voor de homo-emancipatie, ontmoetingsplaatsen bood en artikel 248bis uit het wetboek wilde krijgen. In 1949 voerde het COC het woord "homofiel" in als fatsoenlijk alternatief voor het beladen "homoseksueel". In 1952 opende de organisatie aan het Singel de eerste homodiscotheek van Europa, De Odeon Kelder (DOK), die ook internationaal veel bezoekers trok en zo sterk bijdroeg aan de positie van Amsterdam als "homohoofdstad".²⁴

De jaren zestig en zeventig: de seksuele revolutie

In de jaren zestig brak de seksuele revolutie los. Er ontstonden nieuwe opvattingen over seksualiteit die zich afzetten tegen de tot dan toe geldende zeden, en het werd mogelijk er openlijk

²⁴ IsGeschiedenis, "Geschiedenis van de Nederlandse homo-emancipatie".

over te spreken. COC-voorzitter Benno Premsele verscheen in 1964 als eerste homoseksueel herkenbaar op de Nederlandse televisie. In 1971 werd artikel 248bis geschrapt, in 1973 kreeg het COC koninklijke goedkeuring, en in 1974 was homoseksualiteit niet langer een afkeuringsgrond voor de militaire dienst. In 1977 werd de eerste Roze Zaterdag gehouden, de Nederlandse tegenhanger van de Gay Pride die sinds 1970 in New York werd gevierd.

Het jaar 1973 was ook internationaal een keerpunt. In december van dat jaar besloot het bestuur van de American Psychiatric Association, onder aanhoudende druk van actiegroepen, homoseksualiteit als zodanig te schrappen uit de DSM-II, het diagnostisch handboek van de psychiatrie. In de oorspronkelijke DSM-II van 1968 stond homoseksualiteit als eerste genoemd onder de "seksuele deviaties" (code 302.0), tussen fetisjisme, pedofilie en exhibitionisme, met de algemene omschrijving dat het hier gaat om personen wier seksuele belangstelling in hoofdzaak op iets anders is gericht dan op personen van het andere geslacht. In de zevende druk van 1974 werd deze rubriek vervangen door "sexual orientation disturbance", die alleen nog gold voor wie zelf onder zijn geaardheid leed of haar wilde veranderen. Daarmee was in de medische wereld de omslag voltrokken: wat vijf jaar eerder een afwijking heette, was nu een variant. Op 17 mei 1990 schrapte ook de Wereldgezondheidsorganisatie homoseksualiteit uit haar lijst van ziekten; die datum wordt sindsdien gevierd als de Internationale Dag tegen Homofobie.²⁵

Wie deze reeks overziet, ziet de dam laag voor laag afgegraven worden: eerst de straf, dan de schande, dan de diagnose, ten slotte het woord huwelijk. De wetgeving van 2001 was niet het begin van de afval, maar haar bekroning.

4.2 De wereldwijde vloed: de landen die de Amsterdamse akte volgden

Wat in 2001 een wereldprimeur was, is een kwart eeuw later in bijna veertig landen wet.²⁶ De volgorde is leerzaam, want zij toont hoe de ene wet de andere uitlokte.

Nederland ging voor op 1 april 2001. Tot 1 januari 2011 werden hier 14.813 huwelijken tussen partners van gelijk geslacht gesloten, iets meer tussen twee vrouwen (7.522) dan tussen twee mannen (7.291), op een totaal van 761.010 huwelijken in die periode.²⁷ Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba geldt de wet sinds 10 oktober 2012. Voor Aruba en Curaçao oordeelde de Hoge Raad op 12 juli 2024 dat het uitsluiten van paren van gelijk geslacht in strijd is met het discriminatieverbod, zodat ook daar het huwelijk werd opengesteld; alleen Sint Maarten was in 2026 nog niet zover.

België volgde als tweede. Koning Albert II bekrachtigde de wet op 13 februari 2003; zij trad op 1 juni 2003 in werking, en op 6 juni 2003 werd te Kapellen het eerste huwelijk voltrokken, tussen twee vrouwen. Daarna kwamen Spanje (3 juli 2005) en Canada (20 juli 2005), Zuid-Afrika (30 november 2006), Noorwegen (1 januari 2009), Zweden (1 mei 2009), Portugal (5 juni 2010), IJsland (27 juni 2010), Argentinië (22 juli 2010), Denemarken (15 juni 2012), Brazilië (16 mei

²⁵ American Psychiatric Association, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 2e druk (1968), rubriek 302 "Sexual deviations", en de 7e druk (1974), rubriek 302.0 "Sexual orientation disturbance"; het besluit van december 1973 is beschreven in R. Bayer, *Homosexuality and American Psychiatry. The Politics of Diagnosis*, Princeton 1987. Voor de datum van 17 mei: <https://www.fdfa.be/nl/17-mei-internationale-dag-tegen-holebi-en-transfobie-idahot>.

²⁶ Welingerichte Kringen, "In deze landen is het homohuwelijk nu legaal", 1 april 2026, <https://www.welingerichtekringen.nl/liefde-2/in-deze-landen-is-het-homohuwelijk-nu-legaal>; vgl. Wikipedia, "Timeline of same-sex marriage", met de wettelijke ingangsdata per land.

²⁷ RTL Nieuws, "Eerste homohuwelijk tien jaar geleden", <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/3129621/eerste-homohuwelijk-tien-jaar-geleden>.

2013), Frankrijk (18 mei 2013), Uruguay (5 augustus 2013), Nieuw-Zeeland (19 augustus 2013), Engeland en Wales (29 maart 2014) en Schotland (16 december 2014), Luxemburg (1 januari 2015), de Verenigde Staten (26 juni 2015), Ierland (16 november 2015), Colombia (28 april 2016), Finland (1 maart 2017), Malta (1 september 2017), Duitsland (1 oktober 2017), Australië (9 december 2017), Oostenrijk (1 januari 2019), Taiwan (24 mei 2019), Ecuador (8 juli 2019), Noord-Ierland (13 januari 2020), Costa Rica (26 mei 2020), Chili (10 maart 2022), Zwitserland (1 juli 2022), Slovenië (juli 2022), Cuba (september 2022), Mexico (in alle deelstaten sinds eind 2022), Andorra (februari 2023), Nepal (november 2023), Estland (1 januari 2024), Griekenland (februari 2024), Liechtenstein (1 januari 2025) en Thailand (23 januari 2025), het eerste land van Zuidoost-Azië. Tsjechië koos in 2025 voor een geregistreerd partnerschap, geen huwelijk.

Zuid-Afrika, het derde land na Nederland en België, werd in 2006 het eerste en tot op heden het enige land van Afrika. Twee lagere rechtbanken hadden in 2002 en 2004 de uitsluiting van paren van gelijk geslacht als discriminatie bestempeld; sinds 2007 zijn er meer dan zeventuizend van zulke huwelijken gesloten.²⁸

Het Witte Huis in de kleuren van de regenboog, 26 juni 2015.

Voor de Verenigde Staten was 26 juni 2015 het keerpunt. Het Hooggerechtshof verklaarde in de zaak *Obergefell v. Hodges*, met vijf stemmen tegen vier, dat de grondwet de staten verplicht het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen en elders gesloten huwelijken te erkennen. President Obama liet die avond het Witte Huis in de kleuren van de regenboog verlichten. Wat in de Stopera met een hamerslag begon, werd hier tot grondwettelijk recht verklaard voor de machtigste natie ter wereld.

Eén mechanisme verdient afzonderlijke aandacht, omdat het de vloed sneller doet stijgen dan de wetgeving zelf: de erkenning. Een land hoeft het huwelijk niet zelf open te stellen om het toch binnen te halen; het volstaat dat het elders gesloten huwelijken registreert. Op 25 november 2025 oordeelde het Hof van Justitie van de Europese Unie dat alle lidstaten een in een andere lidstaat wettig gesloten huwelijk van twee personen van gelijk geslacht moeten erkennen, ook wanneer hun eigen wet zo'n huwelijk niet kent.²⁹ Precies langs deze weg bereikte de Amsterdamse dambreuk ook Israël.

²⁸ Winq, "In welke landen kun je als homo trouwen?", <https://winq.nl/articles/227515/in-welke-landen-kun-je-als-homo-trouwen/>.

²⁹ Hof van Justitie van de Europese Unie, arrest van 25 november 2025 in de zaak C-713/23; zie Wikipedia, "LGBTQ rights in Europe", https://en.wikipedia.org/wiki/LGBTQ_rights_in_Europe.

4.3 De weg naar Israël: Ben-Ari (2006)

In Israël zelf kan een paar van gelijk geslacht tot op vandaag niet voor de wet trouwen, omdat het huwelijksrecht daar onder de religieuze rechtbanken valt. Toch heeft de staat Israël de deur op een kier gezet, en wel door de weg van de erkenning. De beslissende zaak is Ben-Ari tegen de Directeur van de Bevolkingsadministratie (HCJ 3045/05), waarover het Hooggerechtshof op 21 november 2006 uitspraak deed.³⁰

Vijf Israëlische mannenparen hadden in Toronto, Canada, een burgerlijk huwelijk gesloten, dat volgens de Canadese wet geldig was, en eisten na terugkeer dat de bevolkingsadministratie hen als gehuwd zou inschrijven. De administratie weigerde. Het Hof, onder de scheidende president Aharon Barak, oordeelde met acht stemmen tegen één dat de ambtenaar van de burgerlijke stand niet bevoegd is de geldigheid van een huwelijk te beoordelen: wordt hem een geldige buitenlandse huwelijksakte getoond, dan moet hij inschrijven. Het Hof liet uitdrukkelijk in het midden of het huwelijk naar Israëlisch recht geldig is; het ging alleen om de inschrijving. Sindsdien staan in Israël gesloten huwelijken uit Canada, en later ook uit Nederland en andere landen, als "gehuwd" in het bevolkingsregister.

Twee dingen moeten hier eerlijk worden gezegd. Ten eerste: de akten in de zaak-Ben-Ari kwamen niet uit Amsterdam, maar uit Toronto. Canada had het huwelijk in 2005 opengesteld, als vierde land na Nederland, België en Spanje. Ten tweede: de lijn van Amsterdam naar Jeruzalem loopt dus niet door een enkele akte, maar door het voorbeeld. Nederland was het eerste land dat het woord "huwelijk" losmaakte van man en vrouw; ieder volgend land kon zich op dat voorbeeld beroepen, en ieder in het buitenland gesloten huwelijk werd een sleutel op de deur van landen die zelf nog vasthielden. Zo werkte de Amsterdamse akte als een breekijzer, niet omdat zij in Jeruzalem werd getoond, maar omdat zij het slot had geforceerd waardoor de Canadese akte naar binnen kon. Wat in de Stopera onder de hand van een nazaat van Aäron begon, eindigde in de registers van de staat Israël.

4.4 Tel Aviv: "gay capital of the Middle East"

Ezechiël 36:24 zegt: "Want Ik zal u uit de heidenen halen, en zal u uit al de landen vergaderen; en Ik zal u in uw land brengen." De paradox van onze tijd is dat het volk dat in het land is teruggebracht, daar een cultuur heeft opgebouwd die de zonde van de heidenen omhelst. Terwijl Jeruzalem volgens het profetische Woord de stad van de grote Koning moet worden, heeft een andere Israëlische stad, Tel Aviv, zich internationaal gepositioneerd als de meest homovriendelijke stad van het Midden-Oosten. De jaarlijkse Pride in Tel Aviv is de grootste van Azië, met in sommige jaren meer dan 250.000 deelnemers.³¹

³⁰ Ben-Ari v. Director of Population Administration, HCJ 3045/05 (21 november 2006), tekst bij Versa, Cardozo Israeli Supreme Court Project, <https://versa.cardozo.yu.edu/opinions/ben-ari-v-director-population-administration-0>; samenvatting bij de International Commission of Jurists, <https://www.icj.org/sogicasebook/ben-ari-v-director-of-population-administration-israeli-supreme-court-sitting-as-the-high-court-of-justice-21-november-2006/>.

³¹ Stern, "Tel Aviv: Zehntausende feiern größte Pride-Parade in Nahost", https://www.stern.de/gesellschaft/tel-aviv-zehntausende-feiern-groesste-pride-parade-in-nahost_33542730-33542698.html.

Pride-optocht in Tel Aviv.

Er is een historische lijn tussen Amsterdam en Tel Aviv, al moet zij voorzichtig worden getrokken. De vroege homo-emancipatie in Israël, vanaf de jaren zeventig en tachtig, werd sterk beïnvloed door immigranten uit westerse landen, waaronder Nederland en de Verenigde Staten, en de juridische strategie die in Amsterdam en later in Toronto tot de openstelling leidde, diende de seculiere beweging in Tel Aviv tot blauwdruk. Een rechtstreekse persoonlijke rol van Nederlandse voorvechters bij de Israëlische beweging is in de geraadpleegde bronnen niet vastgesteld en wordt hier dan ook niet beweerd. Wat vaststaat, is de uitkomst: zo wordt de Naam van God niet alleen onder de heidenen ontheiligd, maar zelfs in het land dat Hij met sterke hand aan Zijn volk heeft teruggegeven.

5. De vrucht van de afval

Een doorgestoken dam laat zich niet alleen kennen aan het gat, maar aan het water dat erdoor stroomt. Dit hoofdstuk bezieet de vrucht van de afval langs drie lijnen: wat de profeten erover zeggen, wat Paulus erover schrijft, en wat de cijfers van de stad en het land laten zien.

5.1 Hoséa: wanneer de priester de wet vergeet

Hoséa profeteerde in de achtste eeuw voor Christus tegen het tienstammenrijk, kort voordat de Assyriërs het wegvoerden. Zijn aanklacht is dat hoererij, wijn en most het hart wegnemen, en dat de priester daarin niet achterblijft bij het volk:

Hoséa 4:9-11 *Daarom, gelijk het volk, alzo zal de priester zijn; en Ik zal zijn wegen over hem bezoeken, en zijn handelingen hem vergelden. En zij zullen eten, maar niet zat worden, zullen hoereren, maar niet uitbreken in menigte; want zij hebben nagelaten den HEERE in acht te nemen. Hoererij, en wijn, en most neemt het hart weg.*

Het Hebreeuwse woord dat hier met "priester" is vertaald, is kohen. Ontucht, overspel en overvloedig genot nemen het hart weg, het hart van de mens waarin het zedelijk kompas, het geweten en het verstand hun zetel hebben. Wij zien dat gebeuren, in Nederland en wereldwijd. God wordt niet meer gedankt voor het goede dat wij uit Zijn hand hebben ontvangen, voor de welvaart die dit land na de Reformatie, na de terugkeer tot Gods Woord, onder Zijn zegen heeft gekregen. Hoe diep dat Woord eens in de staat verankerd was, blijkt uit de naam van onze Bijbel. De Staten-Generaal, de regering van de Republiek, gingen in 1626 akkoord met het verzoek van de Synode van Dordrecht om een getrouwe vertaling uit de grondtalen, en bekostigden haar totstandkoming; vandaar de naam Statenbijbel, de eerste officiële Nederlandse Bijbelvertaling die rechtstreeks uit het Hebreeuws, Aramees en Grieks werd vervaardigd. Over het land van die Staten is nu van toepassing wat Hoséa over Israël schreef:

Hoséa 4:1-2 *Hoort des HEEREN woord, gij kinderen Israëls! want de HEERE heeft een twist met de inwoners des lands, omdat er geen trouw, en geen weldadigheid, en geen kennis van God in het land is; maar vloeken en liegen, en doodslaan, en stelen, en overspel doen; zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden.*

Hoséa 4:6 trekt de lijn door naar de priester zelf: "Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is; dewijl gij de kennis verworpen hebt, heb Ik u ook verworpen, dat gij Mij het priesterambt niet zult bedienen; dewijl gij de wet uws Gods vergeten hebt, zal Ik ook uw kinderen vergeten." Wie de wet vergeet, verliest het ambt; wie de kennis verwerpt, verliest de kinderen. Beide klinken in het vervolg van dit hoofdstuk door.

5.2 Romeinen 1: de Schepper verruild, de natuur losgelaten

In Romeinen 1:18-32 beschrijft Paulus wat er gebeurt wanneer een samenleving zich bewust van God afkeert. Hij begint met vast te stellen dat ieder mens van nature weet dat God er is, door een ingeschapen Godsbesef en door het nadenken over de schepping (Romeinen 1:19-20), en dat ieder mens een ingeschapen besef van goed en kwaad heeft (Romeinen 2:14-15). De afval begint daarom nooit bij de zeden, maar bij de Schepper:

Romeinen 1:21-28 *Omdat zij, God kennende, Hem als God niet hebben verheerlijkt of gedankt; maar zijn verijdeld geworden in hun overleggingen en hun onverstandig hart is verduisterd geworden. [...] Daarom heeft God hen ook overgegeven in de begeerlijkheden*

hunner harten tot onreinigheid, om hun lichamen onder elkander te onteren; als die de waarheid Gods veranderd hebben in de leugen, en het schepsel geëerd en gediend hebben boven den Schepper, Die te prijzen is in der eeuwigheid, amen. Daarom heeft God hen overgegeven tot oneerlijke bewegingen; want ook hun vrouwen hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het gebruik tegen nature; en insgelijks ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hun lust tegen elkander, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende, en de vergelding van hun dwaling, die daartoe behoorde, in zichzelf ontvangen. En gelijk het hun niet goed gedacht heeft God in erkenenis te houden, zo heeft God hen overgegeven in een verkeerden zin, om te doen dingen, die niet betamen.

Wanneer een samenleving de Schepper vervangt door de schepping, verliest zij de grond onder de natuurlijke orde. Dat is de kern van de zaak. De evolutieleer verklaart de mens tot het product van toeval en tijd in plaats van tot een doelbewust ontwerp, en daarmee is de mens zelf de hoogste instantie geworden die bepaalt wat "natuurlijk" is. Als er geen Schepper is die man en vrouw voor elkaar heeft gemaakt, is het onderscheid tussen de geslachten niet meer dan een biologische toevalligheid. Alleen als er een natuur is, een ontwerp, kan iets "tegen nature" zijn; de evolutieleer heft dat begrip op, want alles wat in de natuur voorkomt heet dan natuurlijk. Omdat de mens de verticale betrekking tot God heeft losgelaten, laat God de horizontale betrekkingen tussen mensen los. Dat is de neerwaartse spiraal die Paulus tekent: God straft niet dadelijk met vuur en zwavel, maar Hij straft door los te laten. Eerst wordt de seksuele moraal overgegeven (vers 24), dan wordt de omgang tegen nature gewoon (vers 26-27), ten slotte wordt het denken zelf overgegeven, zodat de mens niet meer helder onderscheidt tussen goed en kwaad (vers 28). Dat laatste is precies wat Jesaja het wee toeroept:

Jesaja 5:20-21 *Wee dengenen, die het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis; die het bittere tot zoet stellen, en het zoete tot bitterheid! Wee dengenen, die in hun ogen wijs, en bij zichzelf verstandig zijn!*

Paulus voegt er nog iets aan toe dat rechtstreeks op de wetgever slaat. Het laatste vers van het hoofdstuk zegt dat zij die deze dingen doen des doods waardig zijn, "niet alleen die ze doen, maar ook die een welgevallen hebben in degenen, die ze doen" (Romeinen 1:32). Het welgevallen, de instemming, de goedkeuring in het openbaar, wordt door de apostel naast de daad gesteld. Een wet die de gruwel "huwelijk" noemt, is de meest plechtige vorm van welgevallen die een volk kent. **De burgerlijke wet van 2001 is daarom, in de taal van Romeinen 1, niet slechts het gedogen van een zonde, maar de goedkeuring die de apostel afzonderlijk noemt.**

Zo leven wij in de tijd waarvan Paulus tot de Thessalonicenzen zei dat zij aan de komst van Christus voorafgaat:

2 Thessalonicenzen 2:3 *Dat u niemand verleide op enigerlei wijze; want die komt niet, tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en dat geopenbaard zij de mens der zonde, de zoon des verderfs.*

5.3 De biologische tol: van een stad van gezinnen naar een stad van alleenwonenden

De doorgestoken dam heeft niet alleen geestelijke, maar ook lichamelijke gevolgen. Door de invoering van de pil, de massale abortus en de verheffing van onvruchtbare verbintenissen tot "huwelijk" pleegt de westerse samenleving demografische zelfmoord. Een volk dat God en Zijn scheppingsorde verlaat, houdt op zichzelf voort te planten. Het Jeruzalem van het Westen is een

stad van alleenwonenden geworden, waar de natuurlijke aanwas is vervangen door de komst van vreemden. Hoséa zei het reeds: wie de wet vergeet, diens kinderen worden vergeten.

De tegenstelling tussen het Amsterdam van omstreeks 1920 en dat van nu laat zich in een tabel vangen. De cijfers over de gezinsgrootte en de alleenwonenden betreffen de stad; het kindertal per vrouw is het landelijke cijfer, omdat een betrouwbaar stedelijk cijfer voor 1920 ontbreekt en het Amsterdamse cijfer van nu nog onder het landelijke ligt.

Kenmerk	Amsterdam circa 1920	Amsterdam 2025-2026
Gemiddelde huishoudensgrootte	ruim 4 personen	circa 1,8 personen
Eenpersoonshuishoudens	28.366 (circa 4 procent van de inwoners)	ruim 250.000 (meer dan de helft van de huishoudens)
Kindertal per vrouw (Nederland)	circa 3,5 tot 4,0	circa 1,4

Bronnen: de historische gegevens uit het Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam (1921-1925) via het Stadsarchief Amsterdam; de huidige gegevens uit de Kerncijfers van Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam en CBS StatLine (vruchtbaarheidscijfers 2024).³²

De verandering van Amsterdam is een spiegel van haar geestelijke staat. In 1920 was de stad een gemeenschap van gezinnen, geworteld in de Bijbelse moraal; slechts vier procent woonde alleen en het kindertal lag ver boven het vervangingsniveau. In 2026 bestaat meer dan de helft van de huishoudens uit één persoon. Het landelijke kindertal per vrouw laat dezelfde instorting zien, en de jaartallen van de omslag vallen samen met de invoering van de pil en de wettiging van de abortus:

Jaar	Kinderen per vrouw (Nederland)	Context
1900	4,5	de nawerking van de Reformatie in kerk en gezin
1950	3,1	wederopbouw; de traditionele moraal nog in stand
1970	2,6	de pil in gebruik sinds het midden van de jaren zestig
1981	1,5	Wet afbreking zwangerschap aangenomen
2024	1,43	historisch dieptepunt, ver onder het vervangingsniveau van 2,1

De cijfers zijn ontleend aan het CBS.³³ Omdat de natuurlijke aanwas van Nederland, geboorten minus sterfgevallen, sinds 2022 negatief is, groeit het land uitsluitend nog door buitenlandse

³² Gemeente Amsterdam, Bureau van Statistiek, Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam 1921-1925; Gemeente Amsterdam, Onderzoek en Statistiek, Kerncijfers Amsterdam, huishoudenssamenstelling; CBS StatLine, "Geboorte; kerncijfers", totaal vruchtbaarheidscijfer 2024.

³³ CBS StatLine, "Geboorte; kerncijfers vruchtbaarheid", 1900-2024; zie ook CBS, Bevolkingstrends, "Drie eeuwen demografie van Nederland" (2005).

migratie; het migratiesaldo bedroeg in de jaren 2022-2024 telkens tussen de honderdduizend en tweehonderdduizend personen.³⁴ Voor Amsterdam geldt hetzelfde: de stad die in 1920 een bron van nieuw leven was, groeit in 2026 alleen nog door instroom van buiten. Het vacuüm dat is ontstaan door de pil, de abortus en de gebroken dam, wordt gevuld door een instroom van vreemden uit alle windstreken. Een stad die haar Goddelijk kompas verliet, verliest haar kinderen, en daarmee haar eigen identiteit, aan de volken.

5.4 De doorbraak van wetteloosheid: de misdaad als spiegel

De zedelijke ontworteling van Amsterdam vertaalt zich in de cijfers van de straat. Hoséa verbond het verlies van de kennis van God rechtstreeks met de toename van geweld: "vloeken en liegen, en doodslaan, en stelen, en overspel doen; zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden" (Hoséa 4:2). Waar in de dagen van Plancius de vreze des HEEREN nog een dempende werking had op de misdaad, zien wij in de schaduw van de gebroken dam een golf van wetteloosheid. In 2023 en 2024 werd Amsterdam getroffen door een ongekende reeks aanslagen: volgens de politie vonden in de regio in één jaar tijd ruim honderdvijftig explosies bij woningen en bedrijfspanden plaats, een geweldsgolf die voortkomt uit de diep gewortelde drugshandel.³⁵ De overheid waarschuwt dat de stad de greep op de georganiseerde misdaad verliest; de stad die eens de wereld in kaart bracht voor de zending, is een knooppunt van de wereldhandel in verdovende middelen geworden.³⁶ Het wegvallen van het Bijbelse gezin laat diepe sporen na in de jeugd: het aantal minderjarigen dat betrokken is bij zware steekincidenten en overvallen stijgt scherp. Zonder zedelijk anker in het gezin vervalt de jeugd tot de wet van de sterkste.³⁷

De onveiligheid op de Amsterdamse straten is de tastbare prijs van de ontheiliging van Gods Naam. Wanneer de geestelijke dam bezwijkt, is er geen zedelijke wal meer die de bloedschulden tegenhoudt. **Een stad die de wetten van de Allerhoogste verwerpt, eindigt in de wetteloosheid van de straat.**

³⁴ CBS, "Bevolkingsgroei in 2024 lager dan in voorgaande jaren", en CBS, "Prognose: bevolking groeit naar 20,6 miljoen in 2070", <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/51/prognose-bevolking-groeit-naar-20-6-miljoen-in-2070>; de precieze saldi per jaar zijn bij StatLine na te gaan.

³⁵ Politie Eenheid Amsterdam, jaarcijfers 2023-2024 over explosies en vuurwapengeweld; vgl. de berichtgeving van NOS en Het Parool over de explosiegolf van 2023-2024.

³⁶ Gemeente Amsterdam, Onderzoek en Statistiek, Veiligheidsmonitor 2024.

³⁷ CBS, Geregistreeerde criminaliteit naar soort misdrijf en regio (2025); de stijging van de jeugdcriminaliteit met wapens is ook door de politie en het Openbaar Ministerie herhaaldelijk gesignaleerd.

6. Van de wereldkaart naar de regenboogvlag

6.1 Twee kaarten van dezelfde wereld

In het eerste hoofdstuk is gezegd wat de wetenschap in de dagen van Plancius was: een eerbetoon aan de Schepper van hemel en aarde. De grote ommekeer kwam toen de wetenschap God losliet en de evolutieleer omhelsde. Daarmee werd de Schepper vervangen door het toeval. Als de mens slechts het product is van evolutie, is de betrekking tussen man en vrouw niet langer een Goddelijke instelling, maar een toevallige biologische fase, en wordt het "natuurlijk gebruik" van Romeinen 1 een rekbaar begrip. Door het schepsel te eren boven de Schepper opende men de deur voor de "veranderde natuur" die Paulus beschrijft. De burgemeester-priester Cohen bevestigde met zijn handtekening de laatste stap in deze neerwaartse spiraal: een samenleving die zozeer in de evolutie gelooft, dat zij haar eigen biologische en zedelijke fundament, man en vrouw, niet meer herkent.

De regenboogvlag op de Stopera. Bron: Het Parool, <https://www.parool.nl/nieuws/regenboogvlag-op-stopera-ter-ere-van-kom-uit-de-kastdag~b15fc2e0/>.

Dat juist een nazaat van het priesterlijk geslacht van Aäron de handtekening zette onder deze breuk met de scheppingsorde, is voor de goede verstaander geen toeval. Het is de uiterste illustratie van het woord van Maleáchi: "gij hebt het verbond met Levi verdorven". De priesterhanden, bedoeld om de Naam van de HEERE op de kinderen Israëls te leggen, werden in de Stopera gebruikt om een verbintenis te bekrachtigen die door diezelfde HEERE een gruwel wordt genoemd. Op de kaart van Plancius stond de wereld onder de hemel van de Schepper; op de vlag die nu boven de Stopera hangt, staat een boog zonder de God die hem gaf.

6.2 De regenboogvlag als profetisch teken

Na de zondvloed gaf God de regenboog als teken van Zijn verbond dat de aarde niet meer door water zou vergaan:

Genesis 9:13-15 *Mijn boog heb Ik gegeven in de wolken; die zal zijn tot een teken des verbonds tussen Mij en tussen de aarde. En het zal geschieden, als Ik wolken over de aarde brenge, dat deze boog zal gezien worden in de wolken; dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond, hetwelk is tussen Mij en tussen u, en tussen alle levende ziel van alle vlees; en de wateren zullen niet meer wezen tot een vloed, om alle vlees te verderen.*

De boog belooft dat het water niet terugkeert; over het vuur zwijgt hij. Het is daarom een teken van bijzondere ernst dat juist deze boog het symbool is geworden van de zonde waarover God het vuur liet regenen, de zonde van Sodom en Gomorra. Judas noemt die steden "tot een voorbeeld voorgesteld, dragende de straf des eeuwigen vuurs" (Judas 7). In Lukas 17 trekt de Zaligmaker zelf een rechte lijn van de laatste dagen naar twee tijdperken van zedelijke ontbinding, de dagen van Noach en de dagen van Lot, en wij weten waarop die dagen uitliepen: op de zondvloed en op het vuur uit de hemel.

Lukas 17:28-30 *Desgelijks ook, gelijk het geschiedde in de dagen van Lot; zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; maar op den dag, op welken Lot van Sodom uitging, regende het vuur en sulfer van den hemel, en verdief ze allen. Even alzo zal het zijn in den dag, op welken de Zoon des mensen geopenbaard zal worden.*

In de dagen van Noach was de aarde "vervuld met wrevel" (Genesis 6:11), met geweld. Jezus tekent die tijd echter vooral door de geestelijke onverschilligheid: men at, men dronk, men trouwde, alsof er geen God was en geen oordeel kwam. De technische hoogmoed en de zorgeloze rust van de moderne westerse mens dragen dat kenmerk. Sodom is in Gods Woord het type van een samenleving die de zonde niet langer verbergt, maar wettelijk verheft. Ezechiël noemt hoogmoed en zorgeloze rust als de wortel waaruit de gruwel opkwam:

Ezechiël 16:49-50 *Ziet, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom; hoogmoed, zatheid van brood en stille gerustheid had zij en haar dochteren; maar zij sterkte de hand des armen en nooddriftigen niet. En zij verhieven zich, en deden gruwelijkheid voor Mijn aangezicht; daarom deed Ik ze weg, nadat Ik het gezien had.*

Men lette op het woord waarmee de beweging zichzelf aanduidt. "Pride" betekent trots, hoogmoed; het is het eerste woord dat Ezechiël noemt als de ongerechtigheid van Sodom. De Pride die jaarlijks in Amsterdam en in Tel Aviv wordt gevierd, is de openbare bevestiging van wat God in Genesis en Leviticus een gruwel noemt, gevierd onder de naam van de zonde die Sodom ten val bracht. **De regenboogvlag boven de Stopera is daarom niet slechts een politiek teken, maar een profetisch teken: de boog van het verbond, geheven boven de zonde van het vuur.**

Petrus waarschuwt dat de wereld die nu is, niet voor het water, maar voor het vuur bewaard wordt:

2 Petrus 3:7 *Maar de hemelen, die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels, en der verderving der goddeloze mensen.*

6.3 De voltooiing van de afval: de Kroon en de kerk (juli 2026)

Deze studie begon in de Oude Kerk. Daar werd op 31 augustus 1578 voor het eerst na de Alteratie het Heilig Avondmaal bediend, daar preekte Petrus Plancius de zeelieden de Schepper en de zeekaart tegelijk voor, en daar ligt hij sinds pinksteren 1622 begraven. Het is daarom niet toevallig, maar in de lijn van deze hele geschiedenis, dat de studie ook in de Oude Kerk moet eindigen. Wat in 2001 in het stadhuis werd bekrachtigd, werd in 2026 door de Kroon geopend en in het kerkgebouw gevierd. Die twee stappen worden hieronder afzonderlijk beschreven, want zij zijn de laatste twee lagen van de dam.

In het jaar 2026 was Amsterdam gastheer van WorldPride, het grootste Pride-evenement ter wereld, van 25 juli tot en met 8 augustus. De aanleiding was uitdrukkelijk het zilveren jubileum van de openstelling van het huwelijk in 2001, samen met tachtig jaar COC en dertig jaar Pride

Amsterdam.³⁸ Het feest opende op zaterdag 25 juli met een Pride Walk die vertrok van de Dam, de plaats waar de stad haar naam ontving, naar het Vondelpark, waar koningin Máxima het feest opende. Twee weken lang hing de regenboogvlag aan het provinciehuis, voeren de boten over de grachten, en werd op het Museumplein een "Wedding Party XXL" gehouden ter ere van het huwelijk dat vijftientig jaar eerder in de Stopera zijn eerste akte kreeg.

De Kroon opent het feest: van Willem van Oranje tot koningin Máxima

De Rijksvoorlichtingsdienst kondigde het op 8 juli 2026 aan: Hare Majesteit Koningin Máxima zou op zaterdagmiddag 25 juli in het Vondelpark WorldPride 2026 openen, "een internationaal evenement dat wereldwijd aandacht vraagt voor de zichtbaarheid, emancipatie en mensenrechten van de LGBTQIA+-gemeenschap". Voorafgaand aan de openingshandeling bezocht de koningin in het Pride Park onder meer de Sport Pride en de Youth Pride, sprak zij met vertegenwoordigers van de gemeenschap en bezocht zij informatiestands. Het bericht besloot met de reden van het feest: in 2026 was het vijftientig jaar geleden dat in de hoofdstad het eerste huwelijk ter wereld tussen twee mensen van hetzelfde geslacht werd gesloten.³⁹

Wie deze aankondiging leest naast de geschiedenis van het huis van Oranje, ziet hoe ver de weg is die dit huis heeft afgelegd. Willem van Oranje koos in 1573 openlijk voor de gereformeerde religie, droeg de strijd tegen Spanje als een strijd om de vrijheid van het geweten, en betaalde die keuze in 1584 met zijn leven. Het lied dat naar hem is genoemd en dat nog altijd ons volkslied is, legt hem de woorden in de mond die het geloof van dit huis eeuwenlang hebben verwoord: "Mijn schild ende betrouwen zijt Gij, o God mijn Heer; op U zo wil ik bouwen, verlaat mij nimmermeer." Zijn zoon Maurits stond in 1618 aan de zijde van de Synode van Dordrecht, en de Statenbijbel die daaruit voortkwam werd onder de bescherming van zijn geslacht gedrukt. Zijn achterkleinzoon Willem III stak in 1688 de Noordzee over om Engeland voor de protestantse religie te bewaren. Het huis was niet zonder zonde en niet zonder wereldse berekening, maar het wist wat het beleed.

De afdaling verliep geleidelijk. Koning Willem I legde in 1816 met het Algemeen Reglement de kerk aan de staat vast, en toen Hendrik de Cock en de zijnen in 1834 terugkeerden tot de belijdenis van Dordrecht, antwoordde de Oranjevorst met boeten, inkwartiering van soldaten en gevangenisstraf. Koningin Wilhelmina schreef in haar levensavond nog een boek waarin het persoonlijk geloof de kern was, maar onder haar dochter en kleindochter werd het geloof van het huis tot een private aangelegenheid, en de koning die in 2013 in de Nieuwe Kerk werd ingehuldigd met de eed "Zo waarlijk helpe mij God almachtig", had diezelfde avond, op uitnodiging van de stad, een boot van de organisatoren van de Gay Pride in de koninklijke vlootshow op het IJ.⁴⁰ Daarna volgden de stappen elkaar snel op. Op 22 november 2016 bracht koning Willem-Alexander een officieel bezoek aan het COC ter gelegenheid van het zeventigjarig bestaan, volgens de organisatie zelf de eerste keer dat een gekroond staatshoofd de LHBTI-gemeenschap officieel bezocht, en in zijn kersttoespraak van dat jaar sprak hij zich uit tegen

³⁸ Provincie Noord-Holland, "Start van WorldPride 2026", 25 juli 2026, https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2026/Juli_2026/Start_van_WorldPride_2026; Gay News, "Worldpride Amsterdam 2026: een vooruitblik", 5 april 2026, <https://gaynews.nl/artikel/8629/Worldpride-Amsterdam-2026--een-vooruitblik/>.

³⁹ Het Koninklijk Huis, "Koningin Máxima opent WorldPride 2026", nieuwsbericht RVD nr. 199, 8 juli 2026, <https://www.koninklijkhuis.nl/actueel/nieuws/2026/07/08/koningin-maxima-opent-worldpride-2026>; verslag in het Reformatorisch Dagblad, <https://www.rd.nl/artikel/1155683-koningin-maxima-opent-worldpride-in-amsterdam>.

⁴⁰ Inquirer/AFP, "Amsterdam's drag queens out to rival Queen Maxima", 30 april 2013, <https://newsinfo.inquirer.net/400189/amsterdams-drag-queens-out-to-rival-queen-maxima/amp>.

onderscheid op grond van seksuele geaardheid.⁴¹ Op 8 november 2017 bezocht koningin Máxima een Haagse school waar een "Gender and Sexuality Alliance" met het COC aan de aanloop naar Paarse Vrijdag werkte.⁴² In oktober 2021 liet de minister-president de Tweede Kamer weten dat de kroonprinses zonder verlies van haar recht op de troon met een vrouw zou kunnen trouwen. In 2023 voeren prins Pieter-Christiaan en gravin Eloise als eerste leden van de koninklijke familie mee in de Canal Parade. In 2026 opende de koningin het wereldfeest zelf.

Hier moet de Schrift naast worden gelegd, want zij heeft de koning een eigen opdracht gegeven, en die opdracht loopt, opmerkelijk genoeg, door de priesters:

Deuteronomium 17:18-20 *Voorts zal het geschieden, als hij op den stoel zijns koninkrijks zal zitten, zo zal hij zich een dubbel van deze wet afschrijven in een boek, uit hetgeen voor het aangezicht der Levietische priesteren is; en het zal bij hem zijn, en hij zal daarin lezen al de dagen zijns levens; opdat hij den HEERE, zijn God, lere vrezen, om te bewaren al de woorden dezer wet en deze inzettingen, om die te doen; dat zijn hart zich niet verheffe boven zijn broederen, en dat hij niet afwijke van het gebod, ter rechter- of ter linkerhand; opdat hij de dagen verlange in zijn koninkrijk, hij en zijn zonen, in het midden van Israël.*

De koning ontvangt zijn wetboek uit de hand van de priesters; waar de priester het onderscheid opgeeft, verliest de koning zijn boek. Zo hangen de Cohen van 2001 en de Kroon van 2026 in de Schrift zelf aan elkaar. Het huis dat eens zong dat God zijn schild en betrouwen was, opent nu het feest van de trots, en Psalm 2 zegt wat er van koningen wordt gevraagd die aan de vooravond van het oordeel staan: "Nu dan, gij koningen, handelt verstandiglijk; laat u tuchtigen, gij rechters der aarde! Dient den HEERE met vreze, en verheugt u met beving. Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden" (Psalm 2:10-12).

De kerk viert het feest: de Pride-kerkdienst in de Oude Kerk

Midden in dat programma, op zondag 26 juli 2026 om elf uur, de dag na de opening, stond een kerkdienst. Niet ergens in een zaal, maar in de Oude Kerk, aangekondigd op de officiële website van WorldPride Amsterdam als "Pride Kerkdienst Oude Kerk". De dienst werd georganiseerd door de Oudekerkgemeenschap, een wijkgemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam, die zichzelf omschrijft als een open en actieve kerk midden in de rosse buurt, die openstaat voor mensen "van alle soorten en maten, geuren en kleuren". De aankondiging luidde dat iedereen welkom was om deel te nemen aan de eeuwenoude traditie van de kerk, "gewoon zoals je bent", dat er in deze dienst bijzondere aandacht zou zijn voor de LHBTQI+-gemeenschap "door samen feest te vieren en geliefden te herdenken", en dat de preek werd verzorgd door een vertegenwoordiger van LGBT Asylum Support, met een predikant van de gemeente als voorganger. In de rubriek toegankelijkheid vermeldde het Pride-programma bij deze kerkdienst: harde muziek. Het was, blijkens de eigen woorden van de gemeente ("ook dit jaar weer"), niet de eerste keer; de Pride-dienst in de Oude Kerk is een jaarlijkse gewoonte geworden, in 2026 opgenomen in het programma van het wereldfeest.⁴³

⁴¹ Het Koninklijk Huis, "Koning bij jubileum 70 jaar COC Nederland", 3 november 2016, <https://www.koninklijkhuis.nl/actueel/nieuws/2016/11/03/koning-bij-jubileum-70-jaar-coc-nederland>; COC Nederland, Jaarverslag 2016, https://www.coc.nl/wp-content/uploads/2012/06/COCjrvs2016_web.pdf.

⁴² NL Times, "Queen Maxima visits school kids to talk about sexual diversity", 8 november 2017, <https://nltimes.nl/2017/11/08/queen-maxima-visits-school-kids-talk-sexual-diversity>.

⁴³ WorldPride Amsterdam 2026, programma, "Pride Kerkdienst Oude Kerk", zondag 26 juli 2026, 11.00-13.00 uur, <https://pride.amsterdam/event/pride-kerkdienst-oude-kerk/>; Oudekerkgemeenschap, <https://oudekerk.amsterdam> (geraadpleegd september 2026).

Hier is de afval die in deze studie is gevolgd tot haar voltooiing gekomen; het is de kroon op het duivelswerk, en het is nodig precies te zeggen waarom. In 2001 stak de overheid de dam door; de kerk kon toen nog zeggen dat het stadhuis niet de kerk is, en dat de burgerlijke wet niet de wet van God is. In 2026 opende de Kroon, die bij haar inhuldiging God almachtig tot getuige riep, het feest zelf, en is het laatste onderscheid opgegeven door de kerk. De gemeente die het gebouw beheert waarin de Reformatie van Amsterdam begon, heeft het feest van de Pride binnen de muren gehaald, de "eeuwenoude traditie" ervoor beschikbaar gesteld, en de kansel van Plancius geleend aan een boodschap waarvan de kern is dat men mag komen "gewoon zoals je bent" en zo mag blijven. Dat is de omkering van wat in deze kerk in 1578 werd beleden. Het Avondmaal werd toen bediend aan wie zich voor God verootmoedigde; de Pride-dienst wordt gevierd met wie zich verheft, en het woord dat de beweging voor zichzelf heeft gekozen, trots, is het eerste woord van Ezechiël 16:49 over Sodom.

De Schrift kent deze laatste stap, en zij beschrijft haar nauwkeurig. Ezechiël wordt in het gezicht van hoofdstuk 8 de tempel binnengeleid en ziet daar, niet buiten, maar in het huis zelf, de gruwelen die het volk bedrijft:

Ezechiël 8:6 *Voorts zeide Hij tot mij: Mensenkind, ziet gij wel, wat zij doen, de grote gruwelen, die het huis Israëls hier doet, opdat Ik van Mijn heiligdom verre wegga? Doch gij zult nog wederom grote gruwelen zien.*

Jeremia hoorde het volk zich beroepen op het gebouw, "des HEEREN tempel, des HEEREN tempel, des HEEREN tempel zijn deze", terwijl het daarbinnen deed wat God verboden had:

Jeremia 7:9-11 *Zult gij stelen, doodslaan en overspel bedrijven, en valselyk zweren, en Baäl roken, en andere goden nawandelen, die gij niet kent? En dan komen en staan voor Mijn aangezicht in dit huis, dat naar Mijn Naam genoemd is, en zeggen: Wij zijn verlost, om al deze gruwelen te doen? Is dan dit huis, dat naar Mijn Naam genoemd is, in uw ogen een spelonk der moordenaren? Ziet, Ik heb het ook gezien, spreekt de HEERE.*

Paulus ten slotte tekent de afval van de laatste dagen niet als een beweging die buiten de kerk blijft staan, maar als een die daarbinnen plaatsneemt: de mens der zonde "zal in den tempel Gods als een God zitten" (2 Thessalonicenzen 2:4). Wat in 2001 in het stadhuis begon, heeft in 2026 in het kerkgebouw plaatsgenomen. Petrus zegt waar dat op uitloopt: "want het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods" (1 Petrus 4:17). **De gebroken dam van Mokum loopt van de Dam naar de Stopera, van de Stopera naar het Vondelpark en van daar naar de Oude Kerk: de overheid wettigde in 2001 wat God een gruwel noemt, de Kroon opende in 2026 het feest ervan, en de kerk vierde het in het huis waar zij eens het Avondmaal bediende.**

Eén ding moet erbij gezegd. De Oudekerkgemeenschap is niet de kerk van Christus in Amsterdam, en de gemeenten in deze stad die de Schrift onverkort belijden, zijn niet verdwenen. Ook in de dagen van Ezechiël waren er in Jeruzalem die zuchtten en uitriepen over al de gruwelen die daar gedaan werden, en zij werden getekend, opdat het oordeel aan hen voorbij zou gaan (Ezechiël 9:4). De vraag die deze laatste stap aan iedere lezer stelt, is niet of hij het feest afkeurt, maar of hij tot die zuchtenden behoort.

6.4 Twee bestemmingen: het herstel van Israël en de val van Babylon

Deze studie is geen aanklacht tegen mensen, maar een teken dat aan een volk wordt voorgehouden. Aan het slot moet daarom scherp worden onderscheiden tot wie de profeten

spreken, want de Schrift kent voor de twee draden van dit onderzoek, de Cohen en de stad, twee verschillende bestemmingen.

Israël: de Naam wordt geheiligd

Ezechiël 36 is gericht tot het huis Israëls, en alleen tot hen. De belofte dat de HEERE Zijn grote Naam zal heiligen die onder de heidenen ontheiligd is, dat Hij Zijn volk uit de landen zal vergaderen, het een nieuw hart zal geven en het van al zijn ongerechtigheden zal reinigen, is een belofte aan de nakomelingen van Jakob, priesters inbegrepen. Daarom staat de schaamte van Ezechiël 36:31-32, waarmee deze studie opent, niet aan het einde, maar aan het begin van een herstel: zij is de vrucht van genade die reeds beloofd is. Voor de draad van de Cohen, van de Stopera tot Tel Aviv, is dit het uitzicht. De ontheiliging van de Naam door de hand van een priester heeft niet het laatste woord; de HEERE zal Zijn Naam zelf heiligen, aan Israël en voor de ogen van de heidenen, en de steden van Israël zullen bewoond worden en de eenzame plaatsen bebouwd (Ezechiël 36:33). Tot dat Israël klinkt de roep van Jeremia:

Jeremia 3:12-14 *Bekeer u, gij afgekeerde Israël! spreekt de HEERE, zo zal Ik Mijn toorn op ulieden niet doen vallen; want Ik ben goedertieren, spreekt de HEERE. Ik zal den toorn niet in eeuwigheid behouden. Alleen ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen den HEERE, uw God, hebt overtreden, en uw wegen verstrooid hebt tot de vreemden, onder allen groenen boom, maar gij zijt Mijner stem niet gehoorzaam geweest, spreekt de HEERE. Bekeert u, gij afkerige kinderen! spreekt de HEERE, want Ik heb u getrouwd, en Ik zal u aannemen, een uit een stad, en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion.*

Het Westen: Babylon is gevallen

Voor de stad en voor het Westen waarvan zij het voorbeeld werd, geeft de Schrift geen belofte van herstel van de dam. Daarover spreekt niet Ezechiël, maar Johannes. Het beeld van Daniël 2 laat de rijken der wereld eindigen in de voeten van ijzer en leem, de laatste, verbrokkelde gestalte van het vierde rijk, het Romeinse, waaruit de volken van Europa zijn voortgekomen. Het is dat late Rome, de wereld van de kooplieden en de koningen die door de handel rijk werden, dat in Openbaring 17 en 18 onder de naam Babylon wordt geoordeeld. Wat de engel over die stad uitroept, leest als een beschrijving van het Amsterdam van deze studie:

Openbaring 18:2-4 *En hij riep krachtelijk met een grote stem, zeggende: Zij is gevallen, zij is gevallen, het grote Babylon, en is geworden een woonstede der duivelen, en een bewaarplaats van alle onreine geesten, en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte; dewijl van den wijn des toorns harer hoererij alle volken gedronken hebben, en de koningen der aarde met haar gehoereerd hebben, en de kooplieden der aarde rijk zijn geworden uit de kracht harer weelde. En ik hoorde een andere stem uit den hemel, zeggende: Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van haar plagen niet ontvangt.*

Ieder onderdeel van dit woord is in de voorgaande hoofdstukken teruggevonden. Van de wijn van haar hoererij hebben alle volken gedronken: bijna veertig landen volgden de Amsterdamse akte. De koningen der aarde hebben met haar gehoereerd: de Kroon opende het feest. De kooplieden der aarde zijn rijk geworden uit de kracht harer weelde: het wereldfeest van 2026 werd gedragen door banken, luchtvaartmaatschappijen, brouwerijen en handelshuizen, wier namen op de officiële aankondiging prijken, in de stad die eens door haar kooplieden de wereld in kaart bracht. Het meest ontstellend is echter het vonnis dat de engel enkele verzen verder over de stad uitspreekt, want het treft precies het woord waarmee deze hele geschiedenis begon: "en de stem eens bruidegoms en ener bruid zal in u niet meer gehoord worden" (Openbaring 18:23). De stad

die het huwelijk heeft ontbonden van bruidegom en bruid, zal de stem van bruidegom en bruid niet meer horen.

De dam van Mokum wordt niet hersteld. Over Babylon spreekt de Schrift niet van reiniging, maar van val, en de enige roep die tot het Westen uitgaat, is de roep om uit haar te gaan.

De oproep

Die roep is niet nieuw; Paulus richtte hem al tot een gemeente te midden van de heidenen, en hij deed het met de woorden van de profeten:

2 Korinthe 6:17-18 *Daarom gaat uit het midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal ulieden aannemen. En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.*

Uitgaan uit Babylon is geen verhuizing, maar een breuk: met haar wijn, met haar feest, met haar kerk die het feest viert, en met haar woord "huwelijk" voor wat God een gruwel noemt. Dat die breuk mogelijk is, ook voor wie in de zonde van Sodom heeft geleefd, laat Paulus aan de gemeente van Korinthe weten. Na de opsomming van hen die het Koninkrijk Gods niet zullen beërven, onder wie hij uitdrukkelijk noemt "die bij mannen liggen", volgt de zin die de hele Schrift samenvat: "*En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd, in den Naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods*" (1 Korinthe 6:9-11). Een stad wordt niet gereinigd, een mens wel. Wie uit haar gaat, gaat niet de leegte in, maar naar de Bruidegom wiens stem in Babylon niet meer wordt gehoord, en naar de bruiloft die de Schrift als haar laatste bladzijde bewaart:

Openbaring 19:7,9 *Laat ons blijde zijn, en vreugde bedrijven, en Hem de heerlijkheid geven; want de bruiloft des Lams is gekomen, en Zijn vrouw heeft zichzelf bereid. Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams.*

Geraadpleegde bronnen en literatuur

Primaire en juridische bronnen

Bijbel, Statenvertaling. Aangehaald zijn onder meer Genesis 6 en 9, Leviticus 10, 18, 20 en 21, Numeri 6, Deuteronomium 17, Psalm 2, Jesaja 5, Jeremia 3, Ezechiël 8, 9, 16, 22 en 36, Daniël 2, Hoséa 4, Jeremia 3 en 7,, Maleáchi 2, Lukas 1 en 17, Romeinen 1, 1 Korinthe 6, 2 Korinthe 6, 2 Thessalonicenzen 2, 1 Petrus 4, 2 Petrus 3, Judas en Openbaring 18 en 19.

Ben-Ari v. Director of Population Administration, HCJ 3045/05, Hooggerechtshof van Israël, 21 november 2006 (Versa, Cardozo Israeli Supreme Court Project; International Commission of Jurists, SOGI Casebook).

Hof van Justitie van de Europese Unie, arrest van 25 november 2025, zaak C-713/23 (erkenning van in een andere lidstaat gesloten huwelijken van personen van gelijk geslacht).

Hoge Raad, 12 juli 2024 (openstelling van het huwelijk op Aruba en Curaçao).

Wet van 20 mei 1911 tot bestrijding van zedeloosheid en beteugeling van de speelzucht (Zedelijkheidswet, wet-Regout); Wet openstelling huwelijk, Stb. 2001, 9.

American Psychiatric Association, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 2e druk, Washington 1968, en 7e druk, 1974.

CBS StatLine, Geboorte en vruchtbaarheid 1900-2024; CBS, Bevolkingsprognose 2024-2070; Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Jaarrapportages Wet afbreking zwangerschap.

Historische en wetenschappelijke literatuur

Bayer, R., Homosexuality and American Psychiatry. The Politics of Diagnosis, Princeton 1987.

Evenhuis, R.B., Ook dat was Amsterdam, deel I en II, Amsterdam (Ten Have) 1965-1967.

Gemeente Amsterdam, Bureau van Statistiek, Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam 1921-1925; Onderzoek en Statistiek, Kerncijfers Amsterdam en Veiligheidsmonitor 2024.

Hammer, M.F., e.a., "Extended Y chromosome haplotypes resolve multiple and unique lineages of the Jewish priesthood", Human Genetics 126 (2009), 707-717.

Skorecki, K., e.a., "Y chromosomes of Jewish priests", Nature 385 (1997), 32; Thomas, M.G., e.a., "Origins of Old Testament priests", Nature 394 (1998), 138-140.

Caert-Thresoor, tijdschrift voor de geschiedenis van de kartografie, jaargang 41 (2022) nr. 4 (Plancius en de zuidelijke sterrenbeelden).

Digitale bronnen en media

Amsterdam.nl (achtergrondartikelen "Roaring twenties" en "Verdwenen woonwijk Waterlooplein"); Joods Cultureel Kwartier (Portugese Synagoge, Kohaniem, longread over de Joden in Amsterdam); Joodse Geschiedenis Amsterdam; IHLIA LGBTI Heritage, "With Pride: openstelling van het huwelijk"; IsGeschiedenis, "Geschiedenis van de Nederlandse homo-emancipatie"; Het Parool (1 april 2001, Jodenvervolging, regenboogvlag op de Stopera); Ons Amsterdam, "20 jaar legale liefde"; RTL Nieuws (tien jaar homohuwelijk); Welingerichte Kringen (25 jaar homohuwelijk, 2026); WorldPride Amsterdam 2026 (programma, Pride Kerkdienst Oude Kerk); Oudekerkgemeenschap (oudekerk.amsterdam); Provincie Noord-Holland en Gay News (WorldPride 2026); Het Koninklijk Huis (koninklijkhuis.nl: bezoek aan het COC 2016,

opening WorldPride 2026); COC Nederland, Jaarverslag 2016; NL Times (2017); Reformatorisch Dagblad (2026); Winq; Stern (Pride Tel Aviv); Digibron (Reformatorisch Dagblad over Plancius); Jonet (Job Cohen ontdekt familieverleden); Europeana en 4en5mei.nl (afbeeldingen); Wikipedia (Pornografie in Nederland, Abortus, Cohen, LGBTQ rights in Europe).